

TMMOB

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

İZMİR ŞUBESİ HABER BÜLTENİ

YIL: 7

SAYI: 54

EKİM 1994

Mimar ve mühendisler ülkemizin geleceğini düşünüyorlar, peki ya siz onları ? Etkin ve saygın bir TMMOB sivil toplumun güvencesidir. TMMOB 40. yılında 220.000 mimar ve mühendis ile toplumun hizmetinde. Teknoloji, üretkenlik, kalkınma için söz ve karar mimar ve mühendislerde. TMMOB'nin 40. kuruluş yıldönümü kutlu olsun.

Mimar ve mühendisler ülkemizin geleceğini düşünüyorlar, peki ya siz onları ? Etkin ve saygın bir TMMOB sivil toplumun güvencesidir. TMMOB 40. yılında 220.000 mimar ve mühendis ile toplumun hizmetinde. Teknoloji, üretkenlik, kalkınma için söz ve karar mii kutlu olsun.

Mimar ve m
ve saygın b
mimar ve m

ve karar mima

Mimar ve miih.

ve saygın bir

mimar ve miih

ve karar mima

Mimar ve miih.

ve saygın bir

mimar ve miihen.

ve karar mimar ve

Mimar ve mühendis

ve saygın bir TMMOB

mimar ve mühendis ile u.

ve karar mimar ve

Mimar ve mühendi.

ve saygın bir TMMOB

mimar ve mühendis ile u.

ve karar mimar ve miihena.

Mimar ve mühendisler ilkem.

ve saygın bir TMMOB sivil to.

mimar ve mühendis ile toplumun u.

ve karar mimar ve mühendislerde. "11

Mimar ve mühendisler ülkemizin geleceğini düşünüyorlar, peki ya siz onları ? Etkin ve saygın bir TMMOB sivil toplumun güvencesidir. TMMOB 40. yılında 220.000 mimar ve mühendis ile toplumun hizmetinde. Teknoloji, üretkenlik, kalkınma için söz ve karar mimar ve mühendislerde. TMMOB'nin 40. kuruluş yıldönümü kutlu olsun.

Mimar ve mühendisler ülkemizin geleceğini düşünüyorlar, peki ya siz onları ? Etkin ve saygın bir TMMOB sivil toplumun güvencesidir. TMMOB 40. yılında 220.000 mimar ve mühendis ile toplumun hizmetinde. Teknoloji, üretkenlik, kalkınma için söz

TMMOB 40. Yılında

onları ? Etkin

nda 220.000

nma için söz

kutlu olsun.

onları ? Etkin

nda 220.000

nma için söz

kutlu olsun.

onları ? Etkin

nda 220.000

nma için söz

kutlu olsun.

onları ? Etkin

nda 220.000

nma için söz

kutlu olsun.

onları ? Etkin

nda 220.000

nma için söz

kutlu olsun.

siz onları ? Etkin

40. yılında 220.000

lik, kalkınma için söz

yıldönümü kutlu olsun.

ya siz onları ? Etkin

40. yılında 220.000

ik, kalkınma için söz

yıldönümü kutlu olsun.

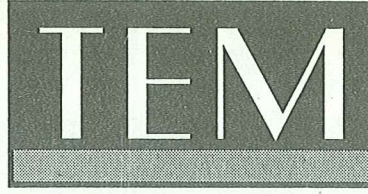
peki ya siz onları ? Etkin

TMMOB 40. yılında 220.000

sji, üretkenlik, kalkınma için söz

40. kuruluş yıldönümü kutlu olsun.

Mimar ve mühendisler ülkemizin geleceğini düşünüyorlar, peki ya siz onları ? Etkin ve saygın bir TMMOB sivil toplumun güvencesidir. TMMOB 40. yılında 220.000 mimar ve mühendis ile toplumun hizmetinde. Teknoloji, üretkenlik, kalkınma için söz

TEKNİK ELEKTRİK MALZEMELERİ TİC. LTD. ŞTİ.

Kazım Dirik Caddesi Rodop İşhanı No: 24/A İZMİR

Tel: (232) 441 61 11 - 441 45 97

Fax: (232) 441 49 76

EGE BÖLGESİ BAŞBAYILIKLERİMİZ

- ✓ **MERLIN-GERIN** (W Otomat, Kompakt ve Açık Tip Otomatik Şalterler, O.G. Kesiciler, O.G. Metal Glad Hücreler)
- ✓ **TELEMECANIQUE** (Kontaktörler, Motor Yolvericiler, Termikler, Motor Koruma Şalterleri, Kumanda Butonları, Nihayet Şalterleri, Endüktif Dedektörler, Sinyal Lambaları)
- ✓ **WEIDMULLER** (Ray Klemensler, Fiş - Soket Klemensler, Baskılı Devre Klemensleri, Kablo Bağları, İşaretleme Sistemleri, El Aletleri)
- ✓ **METOP** (Pako Şalterleri, NH Bıçaklı Sigortalar)

Mehmet NAL ve Sıtkı SULAK

**DEMİR - PROFİL DOĞRAMA
ÇELİK KONSTRÜKSİYON
Y.G. ve A.G. DİREKLERİ
SANAYİ VE TİCARET**

Sanayi Sitesi Salhane Cad. No: 39 TİRE

Tel: 513 22 22 Fax: 512 15 94

Muhasebe: 512 24 31

**güler
mühendislik**

ELEKTRİK SAN ve TİC.LTD.ŞTİ

**TOPTAN VE PERAKENDE ELEKTRİK
MALZEMELERİ SATIŞI**

Rafet Güler

Elektrik Mühendisi

SATIŞ PROGRAMIMIZ

Metesan Bayiliği • Aktif Reaktif Sayaçlar • Her türlü
Elektrik Kablosu • Kontaktörler • Otomatik Sigortalar
Elektrik Panoları • Kompanzasyon Panoları
Aydınlatma Armatürleri • Anahtar ve Priz Serileri
OG Kablo Kroşeleri

**1362 SK. NO:18/D ALTANHAN ÇANKAYA-İZMİR
TEL: 0.(232) 4821600 - 4412143 FAX: 4412143**

MÜHENDİSLİK VE ULUSAL ÇIKARLARIMIZ

Ekonomik büyümenin tek yolunun bilime ve teknolojik gereklere açık olmaktan geçtiği biliniyor. Bu teknolojinin ithal edilmesi ile değil, üretilmesi ile mümkündür. Bunun tek anahtarı "bilgi" denen sihirli sözcükte saklı.

Peki, bilgiye ulaşmanın yolu nedir diye sordüğümüzde karşımıza "eğitim" cevabı çıkıyor.

Demekki eğitim toplumun gelişmesi için temel öge. Bir toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel alanlardaki gelişmesi, eğitime verilen değer ile doğru orantılı.

Hal böyle iken, bizim ülkemizde ise siyasi erk, kürsülerde bilimsel teknolojik gelişme üzerine her türlü söylemi dile getirirken, uygulamada ise bırakınız bilimi, aklın ve mantığın almayacağı uygulamalar yapmaktadırlar.

Bunun en son ve çarpıcı örneği MEB'nca hazırlanan ve bazı bakanlıklardan da olumlu görüş aldığı belirtilen "Teknisyen, Tekniker, Yüksek Tekniker ve Teknik Öğretmenlerin Her Meslek Alanındaki Yetki ve Sorumluluklarına Ait Esas ve Usuller Yönetmeliği Taslağı" incelendiğinde görülecek ve hatta bir çok kişi tarafından da bu acı duruma gülünecektir.

Bilimsel ve teknolojik gelişmenin temel taşı olan, bilgiye ulaşma ve uygulama alanındaki etkin kişiler olan Mühendislerin, bu garip ancak "anlaşılır" uygulamaları dikkatle izlemeleri, eleştirmeleri ve hatta buna karşı tavir geliştirmeleri, meslek haklarının savunulması kadar eğitim ve bilginin savunulması ile aynı anlamı taşımaktadır.

Mühendisler, ulusal sanayimizin gelişim sürecinde bilimi ve teknolojiyi özverili ve üretken yapıları ile yurdun her karış toprağına taşımışlardır.

Ancak gelişmiş ülkelerin "bilgi toplumu"na geçiş sürecinde, bu bilgiyi ve onun sonucunda teknolojiyi üretecek insanların eğitimi kazanılmış haklarının siyasal beklentiler karşılığında gaspı, ülkenin gelişme çizgisinin neresinde yer alınmak istendiğine ilişkin ciddi bir gösterge oluşturmaktadır.

Mühendis ve Mimarlar ile şu anda eğitim sürecindeki, genç meslektaşlarımızı oluşturacak öğrenciler, bu haksız amaç karşısında alacakları kararlı tavırla, meslek formasyonlarına ve ulusal çıkarlarımıza da sahip çıkmış olacaklardır.

Uluslararası teknoloji yaratma yarışında önemli bir aşama olan TELETAŞ'ın özelleştirilme adı altında yabancı tekellere satılması, ulusal teknoloji yaratma çabalarına büyük bir sekte vurmuştur. Oysa ülkemizin dış ticaret dengesinin sağlanabilmesi ve uluslararası pazarda rekabet

edebilecek düzeye ulaşılmasının tek şartı yüksek teknolojinin ulusal bilgi birikimi ile üretilmesidir.

Ne yazık ki siyasi erkin, seçmen/oy hesap ikilemi içinde varolan üniversitelerin olanaklarını kısıtlayarak, bilginin üretime yansımaları engellerken, bir yandan da siyasal kadrolaşma amacıyla altyapısı ve eğitim kadrosu olmayan yeni üniversiteler açması eğitim sorunlarının ve sonuçta sosyal tepkilerin artmasına neden olacağı görülmektedir.

Görülen odur ki; Mühendisler tümüyle gözden çıkarılmış durumdadır. Kamuda çalışan üyelerimizin 1970 yılından bu yana sürekli aşınan ücret ve istihdam politikaları süreci son dayatmalarla içinden çıkılmaz duruma getirilmiştir.

5 Nisan Kararları ile ağırlaştırılan yaşam tüm çalışanlar ile birlikte Mühendislerin de omuzlarına çökmüştür.

Teknolojilerin kazanılmasında çok önemli işlevleri olan Mühendislerin mesleklerini yeterince özgür ve bilimsel temelde yürütemeyecek hale getirildiği bu durum, tüm ülkedeki mühendislik hizmetlerinin büyük ölçüde aksamasına neden olacaktır.

Örgütlenme ve karar merkezlerini etkileme özgürlüğü mühendisler ve diğer çalışanlara tüm çağdaş koşulları ile sağlanmalıdır.

Ülkemizde yaşanan ekonomik bunalımın yanı sıra siyasi bunalım, temiz toplum arayışı içine girmemizi getirmiştir.

Ulusal çıkarlar ve değerlerin "yükselen değerler"e yenik düşürüldüğü, vurgunculuk, adam kayırmacılık, yolsuzluk, köşe dönmenin en büyük erdemler arasında sayıldığı dönemin kirli hesaplarının günyüzüne çıkmaya başladığı günümüzde gündemin değiştirilmesi ve örtbas telaşının yaydığı korku ve telaş yakında her yanı saracaktır. Buna izin verilmemelidir.

Antidemokratik uygulamaların "kanunlarla konulduğu ve korunduğu" güzel yurdumuzda demokratikleşmenin darboğazı olan Güneydoğu sorununun bugüne dek uygulanan askerî önlemlerle çözülemediğinin görüldüğü, bu konuda ekonomik, siyasal ve sosyal çözüm paketlerinin bir an önce uygulanması gerekmektedir.

Cumhuriyetimiz'in 71. yılında ; ülkenin her yerinde, herkese barış, sosyal adalet ve demokrasi dileklerimizle...

YAYIN KURULU

SMM ÜYELERİMİZİN DİKKATİNE !

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanarak görüş almak üzere birçok bakanlık ve TMMOB Başkanlığı'na gönderilen "Teknisyen, Tekniker, Yüksek Tekniker, ve Teknik Öğretmenlerin Her Meslek Alanındaki Yetki ve Sorumluluklarına Ait Esas ve Usüller" yönetmelik taslağı ile mühendis haklarının önemli bir kısmı daha mühendis dışı teknik elemanlara verilerek isteniyor.

Son dönemlerde ülkemizi saran başnaz düşünce, siyasi eylemlerde de kendini göstermekte, ilerlemenin ancak bilim ve teknoloji ile olanaklı olacağını bilen mühendislerin güçsüzleştirilmesi için yoğun çaba gösterilmektedir.

Ülkemiz aydın insanı içerisinde yeralması gereken mühendislerimiz, gözleri önünde oynanan bu çirkin senaryoya tepkisiz kalmakta, örgütlü gücümüz Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Elektrik Mühendisleri Odası'nın verdiği mücadelede üyelerimiz yeterli desteği sağlamamaktadırlar. Bu destek diğer sektörlerde çalışan meslektaşlarımıza verilmediği gibi yalnız kendi sektörümüzde ortaya çıkan sorunlara karşı da farklı gelişmemektedir.

Gerçekte ise karşılıklı etkileşim ile serbest çalışma düzenindeki olumlu gelişmeler kamu sektörüne ve ücretli çalışanlarla ilgili sektörlerde yansımaya, bu sektörlerde görev yapan üyelerimiz kendilerini daha çok güvence içinde bulacaklardır.

Odamıza destek verme mücadele süreci içerisinde değişik şekillerde gelişmektedir. Örneğin 1970'li yıllarda mesleki denetim uygulama esasları içerisinde yeralan teknik uygulama sorumluluğu hizmetini sağlıklı olarak uygulayan birimlerimiz bugün daha az sıkıntı çekmektedir. Ülkemiz yapılaşmasının daha kaliteli ve güvenilir olması için belirlenen bu kurallar uygulanmaya başlanıldığında henüz siyasi yetkililer fen adamları diye bir garip tanımlamayı icat etmemişlerdi.

Odamızın serbest çalışma düzenini geliştirmek üzere uygulamak istediği kurallar, birçok SMM üyemiz için gerekli olmayan uygulamalar olarak değerlendirilmiş ve kıyasından köşesinden delinmeye çalışılmıştır.

Son günlerde gerçekleştirdiğimiz temsilcilik ziyaretlerimiz sırasında görüştüğümüz üyelerimiz bazı SMM'lerin yetki sınırlarını aşan tesisleri yapan kişilerin bu tesislerini yasallaştırmak üzere kendileri yapmış gibi gösterdikleri ve kabul tutanaklarını veya iş bitirme evraklarını imzaladıkları şikayetinde bulunmaktadır.

Her meslek ancak o mesleği yapan kişilerin verdikleri mücadele kadar değer bulur, yükselir. Yukarıda verilen örnekte kişi, bırakın kendi hakkının kaybolmasını, tüm meslektaşlarının hakkının gaspedilmesine olanak yaratmaktadır.

Meslek onurumuzun çığırınma girişimlerine karşı yönetimiz mücadele etmeye ve ilgili yönetmelik hükümlerini uygulamaya kararlıdır.

Bu konuda tüm SMM üyelerimizin duyarlı olmasını ve örgütümüze yardımcı olmak üzere bu kişileri meslek onuruna sahip çıkmaya çağırılarını bekliyoruz.

EMO İZMİR ŞUBESİ
Yönetim Kurulu

ÇOK KATLI YAPILAR

İzmir Büyükşehir Belediyesi organizasyonu ile hazırlanmakta olan çok katlı bina yönetmelik çalışmalarına baz teşkil edecek elektrikle ilgili konular belirlendi.

Enerji tanımı-YG sistemi, trafolar, AG sistemi-yapı içi tesisat, yıldırımdan korunma, topraklama, yangın algılama ve uyarma sistemleri, yedek enerji sistemleri, asansörler, güvenlik sistemleri, haberleşme konularında yönetmeliğe katkı koyacak üyelerimiz Şubemize başvurabilirler.

ŞUBEMİZ VE TEMSİLCİLİKLERİNDE CUMARTESİ MESAİLERİ

Yaz sezonunda cumartesi günleri kapalı olan Şube ve Temsilcilik Bürolarımız Eylül ayından itibaren saat 9.00-14.00 arasında hizmete açık kalacaktır.

DÜZELTME

Şube Bültenimizin 53. Sayısının kaptağında yer alan Albert EINSTEIN'in deyişinin beşinci satırında "ülkelerin" olması gereken kelime "ülkelerin" olarak yayınlanmıştır. Düzeltiyor, yapılan yanlışlık için özür diliyoruz.

YURT DIŞINA BİLİMSEL AMAÇLI ÇIKIŞLARDA KONUT FONU ALINMAYACAK

Resmi gazete'nin 25 Eylül 1994 gün ve 22062 sayılı yazısında yayınlanan karar şu şekilde ;

Madde 1. 28.3.1984 tarihli ve 84/7860 sayılı Yurt Dışına Çıkışlarda Uygulanacak Esaslar Hakkında Karar'ın 6'ncı Maddesine aşağıdaki (1) bendi eklenmiştir.

"1-) Yurt dışında uluslararası nitelikteki, bilimsel kongre, sempozyum, seminer ve benzeri çalışmalara, tıbbi sunacağını, konferans vereceğini, konuşmacı olarak katılacağını ya da bilimsel amaçlı olarak bir üniversite veya araştırma kuruluşunda belirli bir konuda kısa veya uzun süreli araştırmalar yapacağını resmi davet mektubu ile belgeleyen ve ilgili amirinin (Rektör, TÜBİTAK Başkanı, Türkiye Bilimler Akademisi Başkanı) imzalı onay belgesini ibraz edebilen akademik ünvana sahip bilim adamları"

Madde 2. Bu karar yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

ŞUBEMİZ KÜÇÜK KURULU TOPLANDI

24 Eylül 1994 Cumartesi günü Şubemiz lokalinde gerçekleştirilen toplantıda, Şubemiz çalışmaları değerlendirildi. 40. Yıl etkinlik programı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan mühendis dışındaki teknik elemanların yetki ve sorumluluklarına ait esas ve usülleri belirleyen yönetmelik taslağının tartışıldığı toplantıda, ayrıca kentimizdeki demokrasi toplantıları hakkında bilgi verildi.

SANATA EVET KAMPANYASI DEVAM EDİYOR

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nün çağrısı ile başlanan Sanata Evet Kampanyası İmza ve gazete toplama kampanyaları ile sürüyor.

Kampanyalara destek vermek üzere Şubemizde de imza kampanyası başlatılmıştır. Ayrıca üyelerden gelen gazeteler Şubemizde biriktirilerek İzmir Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü'ne iletilmektedir.

SANAT YAŞAMIN AYDINLIĞIDIR diyorsanız, sizi de etkin biçimde bu kampanyaya katılmaya çağırıyoruz.

PROJE HİZMETLERİ HAKKINDA İKİ DUYURU

Şubemizce gerçekleştirilen temsilcilik ziyaretleri sırasında karşılaştığımız bazı uygulama farklılıklarının çözümüne yönelik olarak Enerji İşleri Genel Müdürlüğü ve TEDAŞ Genel Müdürlüğü ile yapılan görüşmeler sonucu alınan yazıları sunuyoruz.

TEDAŞ TÜRKİYE ELEKTRİK DAĞITIM A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

15.09.1994

SAYI : B.15.2.TEDAŞ.09.00

KONU: Sulama amaçlı motopomp
elektrik tesisleri.İLGİ: a) 16.6.1994 gün, 204/2231 sayılı yazımız.
b) 23.8.1994 gün, 2468/29 sayılı yazınız.

İlgi (a) yazımızla, "Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği 1.b. maddesine göre şahsın arazisi içerisinde kalan AG tesislerine ait projelerin arazi sınırları içerisinde kalmak kaydıyla Fen Adamlarının imza yetkileri dahilinde çizip imzalayabileceği ve bu projeye ait tesisleri yapabileceği bildirilmiştir.

Ancak, ilgi (b) yazınızla bu durumun yönetmeliklere uygun hale getirilmesi istenilmektedir.

Bilindiği üzere, sulama amaçlı elektrik tesisleri de bir sanayi tesisidir. Elektrikle ilgili Fen Adamları yetkileri dahilinde sanayi tesislerine ait plan, proje, resim ve hesapları yapabiliyorlarsa (ki yapmaktadırlar) sanayi tesisi durumundaki motopomp tesislerini de yapabilecekleri Başkanlığımız görüşüdür.

Ancak, motopomp tesislerinin (Bağlantı hattı dahil) bağlantısının yapıldığı Alçak Gerilim Havai Hat ve Kablolu dağıtım hattının plan, proje, resim ve hesaplarının elektrik ile ilgili Fen Adamları tarafından yapılması mümkün değildir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederiz.

Fatih AĞDACIOĞLU
Müdür

Ahmet TÜRKMEN
Daire Başkanı

T.C. ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI ENERJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

18.07.1994

SAYI : B.15.0.EGM.05.715/D 1942

KONU: Elk. İç Tesisleri Yönetmeliğinin
15. Maddesinin uygulanması

İLGİ : 27.6.1994 tarih ve 1/1709 sayılı yazınız.

Elektrik tesisi bulunan yapıların bölümlerinde yapılacak tesis değişiklikleri ile ilgili uygulamalarda 15. Madde, Açıklama 2 ve 13. Maddenin birinci paragrafı birlikte gözönüne alınmalıdır. Buna göre tesisatçının elektrik tesisatı bulunan yapıda yapabileceği değişiklik bağlantı gücünün %20'sinden çok olmayacaktır. Bu sınırlamaya uygun olarak proje hazırlanırken ek yük, yapının mevcut yükü ile birlikte hesaba katılarak tesisatı hatların (yapı bağlantı hattı, kolon hatları vb.) kesit kontrolü yapılacaktır. Ek yükün mevcut tesiste değişiklik yapılmasına yol açması durumunda yetki belirlenmesinde yalnızca değişiklik yapılacak yapı bölümünün gücünün değil, yapının toplam gücünün gözönünde bulundurulması gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Mustafa TURHAN
Bakan a.
Genel Müdür

EMO KOORDİNASYONU TOPLANDI

Merkez, Şube ve Bölge Temsilcilikleri Yönetim Kurulları, Onur ve Denetim kurulları katılımı ile gerçekleşen EMO Koordinasyonu'nun ikincisi 17-18 Eylül 1994 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

Merkez ve birimlerin çalışmaları, gelecek 3 aylık çalışmalar, örgütün genel mali durumu, örgütlenme sorunları, Elektrik Mühendisliği 6. Ulusal Kongresi, Elektrik Enerjisi Sempozyumu, 40. Yıl Etkinlikleri, 1995 EMO Ajandası, yazılım programı çalışmaları ve 3. Koordinasyon toplantısının yerinin belirlenmesi gündemi ile toplanan Kurul ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan yeni yetki yönetmeliği taslağı ve Elektronik Mühendislerinin YG proje düzenleme yetkileri üzerinde görüşmelerde bulundu.

ODA, YÖNETİM, DENETİM VE ONUR KURULLARI ORTAK TOPLANTISI ANKARA'DA YAPILDI

Şubemizden Oda Onur Kurulu üyesi Musa ÇEÇEN ve Denetim Kurulu üyesi N. Sedat GÜLŞEN'in katıldığı Oda Kurulları ortak toplantısı Ankara'da 3 Eylül 1994 tarihinde yapıldı.

Türkiye çapında 5 Şube, 4 Bölge Temsilciliği, 97 Temsilcilik ve Mesleki Denetim Büroları ile örgütlenen Odamızın üye sayısı 21.000'i geçmektedir. Gerek birimler arasında sağlıklı bir koordinasyonun, gerekse birimlerde tip uygulamanın yapılmasının sağlanması Odamızın kurumsallaşma yolundaki çabasıdır. Ortak toplantı sonucu örgüt içindeki hiyerarşik yapının geliştirilmesi, Yönetim Kurulu, Koordinasyon Kurulu

kararlarının uygulanmasının sağlanması amacı ile Tüzük ve Yönetmelikler çerçevesinde, Oda Yönetim Kuruluna alınan kararların uygulanması sorumluluğunu vermiştir.

FİYAT FARKI HESABI ESASLARI DEĞİŞTİ

01.07.1994 tarihinden 31.12.1994 tarihine kadar uygulama esaslarını belirleyen "Kamu Sektörüne Dahil İdarelerin İhalesi Yapılmış ve Yapılacak İşlerinde İhale Usul ve Şekillerine Göre Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacakları Esaslarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Esaslar", 20 Eylül 1994 tarih ve 22057 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

İsteyen üyelerimiz Şubemizden temin edebilirler.

İL KOORDİNASYON KURULU

TMMOB'a bağlı Odaların İzmir birimlerini katıldığı İl Koordinasyon Kurulu 23 Eylül 1994 tarihinde 2 kez toplandı.

Her iki toplantının da gündeminde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan yeni yönetmelik taslağı hakkında görüşmeler sonucunda, öncelikle üniversitelerin bilgilendirilerek konuyla ilgilenmelerinin sağlanması, ayrıca bültenler aracılığıyla üyelerin bilgilendirilmesi ve açılan imza kampanyasının yaygınlaştırılmasında görüş birliğine varıldı. Toplantının diğer bir gündem maddesini oluşturmuş kamu çalışanlarının ücret sorunları ile ilgili bölümde ise tüm Odaların üyelerinden gelen bir hafta boyunca imza almama ve telefonlara cevap vermeme eylemleri görüşülerek olumlu bulundu.

ŞUBEMİZ BÖLGESEL KOORDİNASYONU TOPLANIYOR

Şube, Temsilcilik ve Mesleki Denetim Büro sorumlularının katılacağı EMO İzmir Şubesi İl. Bölgesel Koordinasyonu 15 Ekim 1994 tarihinde Muğla'da topluyor.

Yatağan Termik Santrali sosyal tesislerinde gerçekleştirilecek toplantıda Şube ve birim çalışmaları ve önümüzdeki dönem etkinliklerinin dışında Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan yeni yönetmelik taslağı ve 1995 yılı Elektrik Mühendisliği Hizmetleri Asgari Ücret Tarifeleri gündemin diğer maddelerini oluşturuyor.

ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ 6. ULUSAL KONGRESİ

Elektrik Mühendisleri Odası'nca üniversiteler ve TÜBİTAK ile birlikte her iki yılda bir gerçekleştirilen Elektrik Mühendisliği Ulusal Kongrelerinin altıncısı Bursa'da yapılacak.

Ankara, İstanbul ve Bursa Şubelerinin talip olduğu Kongre için hazırlanan fizibilite raporlarını değerlendiren EMO Yönetim Kurulu, geçmiş yıllarda değişik yerlerde yapılmış olmasını da gözönüne alarak Kongre'nin Bursa'da yapılmasını kararlaştırmıştır.

Eylül'95 de, Uludağ Üniversitesi ve TÜBİTAK ile birlikte yapılacak Kongre çalışmalarında Bursa Şubesi Yönetim Kurulu'na başarılar diliyoruz.

ENERJİ KOMİSYONU'NDAN

Şube Bültenimizin önceki sayısında yeralan 1000 kVA'nın üzerinde trafo gücü bulunan abonelerin enerji izin, onay ve kabul işlemlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yürütülmesine yönelik karar üzerine değerlendirme yapan Komisyonumuz, kararın bugünkü koşullar çerçevesinde zorlayıcı olduğu görüşüne vardı.

Komisyonun, limit gücün 5000 kVA'ya yükseltilmesi yönündeki kararı, ilgili Bakanlığa iletilmek üzere EMO Yönetim Kurulu Başkanlığına gönderildi.

ŞUBEMİZ ULUSLARARASI BİLGİ SİSTEMİ İNTERNET'E ÜYE OLDU

Alsancak'taki büromuzun Eğitim Merkezi'ne dönüştürülmesi yönünde alınan karar uyarınca tadilat işlemlerine başlandı. Eğitim Merkezi ile birlikte üyelerimizin kullanımına sunulmak üzere çalışma programına alınan İnternet aboneliği gerçekleştirildi.

Bilgi toplama merkezi olarak düzenlenen eğitim merkezi, önümüzdeki günlerde göreve başlayacak Eğitim Müdürü ile dileyen üyelerimizin bu yöndeki taleplerini karşılayacak.

ODAMIZ ETKİNLİKLERİ

40. YIL ETKİNLİKLERİ :

* **SATRAŇ TURNUVASI** İsviçre sistemine göre düzenlenen Turnuva'da ilk üç dereceye girenlere EMO özel ödülleri verilecektir. Turnuvaya katılmak isteyenler 21 Ekim 1994 Cuma akşamına kadar Odamıza kayıt yaptırabilirler. Turnuvaya EMO üyeleri ve Elk.- Elektr.Bİ. Öğrencileri katılabilir.

* **40. YIL ORMANI** TMMOB'ne bağlı odaların İzmir birimlerinin katılımı ile gerçekleştirilecek 40. YIL TMMOB ORMANI için Orman Bölge Müdürlüğünden 49 yıllığına özel ağaçlandırma alanı istenildi. İl Koordinasyon Kurulu olarak yapılan başvuruya verilecek yanıt üzerine belirlenecek alanda ağaçlandırma çalışmaları başlanacaktır.

* **MINİ FUTBOL TURNUVASI** Kasım ayında başlayacak turnuva, 2 grup olarak ve puan sistemine göre yapılacaktır. Turnuvaya katılmak isteyenlerin 6 kişilik takım oluşturarak başvurmaları gerekmekte olup, katılımcıların Odamız üyesi veya ilgili bölüm öğrencisi olması zorunludur.

Başvurular 28 Ekim 1994 Cuma günü akşamına kadar Şubemize yapılacaktır.

* **EMO GECESİ** 40. Kuruluş Yıldönümü Yemeğimiz, 19 Kasım 1994 Cumartesi günü Balçova Kaplıca Tesisleri'nde gerçekleştirilecek.

Meslekte 40 ve 25 hizmet yılını tamamlayan üyelerimize onur belge ve plaketlerinin verileceği gecenin davetiyelerini Şubemizden temin edebilirsiniz.

* **SÖYLEŞİ " Türkiye Elektrik Sektöründe TEK Gerçeği "**

Konuşmacı: Behçet YÜCEL (TEK Eski Genel Müdürü)

Tarih: 19 Ekim 1994 Saat: 18.00 Yer: EMO İzmir Şubesi Lokali

* **LOKAL'DE MÜZİKLİ GECELER**

Pazar günleri hariç hergün öğle ve akşam yemekleri ile üyelerimizin hizmetinde olan EMO Lokal'de müzikli gecelere devam ediliyor.

Rezervasyon: 445 49 49

* **PERŞEMBE SÖYLEŞİLERİNE ÇAĞRI**

Meslek, ülke, demokrasi, insan hakları gibi sorunların görüşülüp tartışılacağı söyleşilere 20 Ekim 1994 Perşembe günü başlanıyor. İlk toplantının gündemi "Nasıl Bir Demokrasi" olarak belirlenen söyleşiye 17.30'da Şubemiz Lokali'nde başlanacak.

* **SEMİNER (GAZ TÜRBİNLERİ)** Sunan: Elk.Yük.Müh GÜNGÖR GÜRSEL. Sanayide kojenerasyon santrali olarak kullanıldığında termik verimi %85'lere yükselen gaz türbinlerinin ekonomik kullanma şartlarının bölgemizde ilgili sanayi kuruluşlarına tanıtılması, ucuz ve güvenilir enerji elde edilmesi yönünden gaz türbinlerinin kullanımının sağlanması amacıyla düzenlenen seminere katılım ücretsizdir.

Tarih: 3 Kasım 1994 Saat: 17.00 Yer: EMO İzmir Şubesi Lokali

TEMSİLCİLİK ZİYARETLERİ

Yönetim Kurulumuzun kararı ile hızlandırılan temsilcilik ziyaretleri içerisinde bu dönem Aydın, Tire, Ödemiş, Dikili, Aliağa, Bergama, Nazilli, Denizli ve Manisa birimlerimize gidildi.

ÖDEMiŞ (28.08.1994)

Serbest çalışan üyelerimizle yapılan toplantıda, büro kiralınması, mesleki denetim uygulamalarındaki aksaklıklar, bölgesel sorunlar ile üyelerin Şubemizle ilgili kişisel görüş ve beklentileri gündeme geldi.

TİRE (28.08.1994)

Yine serbest çalışan üyelerimizin katıldığı toplantıda, tarımsal sulama projelerinde görülen yanlış uygulamaların düzeltilmesi, yetkisiz kişilerce yapılan tesisleri kendileri yapmış gibi gösteren mühendislerin engellenmesi, TEDAŞ'a ait tüm ilçelerde elektrik mühendisi bulundurulması gerektiği görüşüldü.

Toplantıya katılan üyeler, mühendis haklarının bir kısım yanlış uygulamalar sonucu çiğnenmesine karşı mutlaka yasal yollara başvurulması gerektiğini belirttiler.

DİKİLİ - ALİAĞA (31.08.1994)

Her iki ilçemizde de temsilcilerimizle yapılan görüşmelerde genel uygulamalar ve idari konular hakkında bilgi alındı.

BERGAMA

Yeniden Mesleki Denetim Bürosu oluşturulması planlanan Bergama bölgesinde bulunan üyelerle yapılan toplantıda bölgesel sorunlar üzerinde duruldu. PTT ile mesleki denetim protokolü imzalanması, belediye ile fenni mesuliyet hizmetlerinin denetimi konularında yapılan görüşmeler sonucu alınan kararlar doğrultusunda üyelerimiz görev aldılar.

NAZİLLİ (10.09.1994)

Beş üyemizin katılımı ile EMO bürosunda gerçekleştirilen toplantıda, tarımsal sulamalar konusunda Aydın TEDAŞ'ın uygulamasının durdurulması, TEDAŞ ve Bayındırlık Birim Fiyatlarından her temsilcilikte birer adet bulundurulması talepleri iletildi. Elektrikte özelleştirme ve genel ekonomik sorunların da görüşüldüğü toplantı sonrası Temsilciliğin idari ve mali çalışmaları incelendi.

DENİZLİ (10.09.1994)

Temsilcilik Grubu ile yapılan toplantıda, belediye arsası üzerine kat karşılığı yapılan binada yer alma koşulları, kurul ve komisyon toplantıları hakkında bilgilendirme, lokal ve personel konuları üzerinde duruldu. Daha sonra gerçekleştirilen SMM üye toplantısında; fen adam-

larına tanınan yetkiler sonrası Belediye'nin hatalı ve elektrik mühendislerinin haklarını çiğneyen tutumun kınanması, TEDAŞ'ın yetkisiz kişilerce yapılan OG tesislerini kabul etmesinin önlenmesi, Ahmet NALBANT isimli inşaat mühendisinin aynı zamanda elektrik projeleri çizmesine yönelik gereken girişimlerde bulunulması ve İşçi Bulma Kurumu'nun nitelikli teknik eleman yetiştirilmesi için EMO'dan eğitim talebi değerlendirildi.

MANİSA (16.09.1994)

1989 yılında yayınlanan yönetmelikle belirli yetkiler kazanan fen adamlarının kendi yetki sınırlarında kalmak için güç düşürmeleri sonucu oluşan sağlıksız yapılaşma, öncelikle elektrik mühendislerince alınması gerekirken Bayındırlık ve İskan Bakanlığı genelgesine aykırı olarak fen adamlarınca TUS üstlenilmesi ve benzer sorunları aktarmak üzere Manisa Belediye Başkanı Sn. Adil AYGÜL ile yapılan görüşmeye Manisa'da serbest çalışan üyelerimiz de katıldı. Toplantıda Belediye'nin hatalı uygulamasını düzeltmesi yönünde talebimiz iletildi.

1995 YILI BİLİRKİŞİ LİSTELERİ HAZIRLANIYOR

Her yıl yenilenerek mahkemelere gönderilen sektörümüzle ilgili bilirkişi listeleri hazırlanmaktadır. Mahkemelerde bilirkişilik yapmak isteyen üyelerimizin uzmanlık konularını belirterek dilekçe ile Şubemize ya da bağlı birimlerimize başvurmaları gerekmektedir.

GRUP 1. a) Yüksek gerilim, enerji nakil hatları, trafo merkezleri, tevzi ve ölçüş kabinleri

b) İşletme ve bakım sürecinde meydana gelen arızalar, iş kazaları konusunda meydana gelen anlaşmazlıklar

GRUP 2. Şehir ve kampüs tesisleri, turistik siteler ve alçak gerilim şebekeleri

GRUP 3. Konutlar, işhanları, atölye ve depolar, ambarlar

GRUP 4. Fabrika tesisleri, dizel jeneratörleri, otomatik kumanda sistemleri

GRUP 5. Asansör ve diğer kaldırma aletleri

GRUP 6. Elektronik ve haberleşme tesisleri

GRUP 7. Yangın ihbar sistemleri

GRUP 8. Ölçme, sayaç ve tarifeler ve kompanzasyon sistemleri

GRUP 9. Kablolü yayın ve uydu anten sistemleri

GRUP 10. Bilgisayar yazılım, dona-

nım sistemleri ve malzemeleri

EMO 1995 AJANDASI HAZIRLIK ÇALIŞMALARI SÜRÜYOR

Basımı için Şubemizin görevlendirildiği EMO 1995 Ajandası'nın hazırlık çalışmaları devam ediyor.

Temsilcilikler, teknik bilgiler, 1995 yılında yapılacak ulusal ve uluslararası sergi listesi ve önemli günlerin yeracağı günlük bölümü tamamlanan Ajanda'da yeralacak firmalarla görüşmeler sürüyor.

Yapılan değişiklikler sonucu bu yıl Ajanda'da yeralacak firmalar ürün ve hizmetlerine göre gruplara ayrılıyor, katalog şeklinde düzenlenen bu uygulama ile aynı hizmeti ya da ürünü üreten firmalar aynı başlık altında yer alacaktır.

1995 EMO Ajandası'nda yer almak isteyen firmalar 489 34 35 no'lu telefonla Şubemizi arayabilirler.

ODA DENETLEME KURULUNCA ŞUBEMİZ DENETLENDİ

EMO 34. Dönem Denetleme Kurulu'nun programı çerçevesinde 24 Eylül 1994 tarihinde Şubemiz denetlendi.

Bu dönem Denetleme Kurulu denetimlerini mali işleyiş çerçevesi dışında birimleri idare ve büro çalışmaları olarak ta denetlemektedir. Bu nedenle Şubemiz mali, idari ve büro çalışmaları olarak denetlenmiştir.

Ankara'dan 1, İstanbul'dan 2, Bursa'dan 1 ve Şubemizden de 1 üyenin bulunduğu Denetleme Kurulu, Mayıs ayından bu yana iki kez Oda Merkezi olmak üzere İstanbul, Bursa, Ankara ve İzmir Şubelerini denetlemiştir.

ÇOK KATLI YAPILAR

İzmir Büyükşehir Belediyesi organizasyonu ile hazırlanmakta olan çok katlı bina yönetmelik çalışmalarına baz teşkil edecek elektrikle ilgili konular belirlendi.

Enerji tanımı-YG sistemi, trafolar, AG sistemi-yapı içi tesisat, yıldırımdan korunma, topraklama, yangın algılama ve uyarma sistemleri, yedek enerji sistemleri, asansörler, güvenlik sistemleri, haberleşme konularında yönetmeliğe katkı koyacak üyelerimiz Şubemize başvurabilirler.

Milli Eğitim Bakanlığı'ndan; TEKNİSYEN, TEKNİKER, YÜKSEK TEKNİKER, VE TEKNİK ÖĞRETMENLERİN HER MESLEK ALANINDAKİ YETKİ VE SORUMLULUKLARINA AIT ESAS VE USÜLLER YÖNETMELİĞİ TASLAĞI

Meslektaşlarımızın yetki ve sorumluluklarının teknisyen, tekniker ve teknik öğretmenlere verilmesini amaçlayan 3795 sayılı bazı lise, okul ve fakülte mezunlarına ünvan verilmesi hakkındaki yasanın 6. maddesi dayanak alınarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan "Teknisyen, Tekniker, Yüksek Tekniker ve Teknik Öğretmenlerin Her Meslek Alanındaki Yetki ve Sorumluluklarına Ait Esas ve Usüller Yönetmeliği Taslağı" görüş alınmak üzere TMMOB'ne gönderilmiştir. 143 sayfalık taslak 22.08.1994 tarihinde Birliğe ulaşılmış ve 09.09.1994 tarihine kadar görüş istenmiştir. TMMOB aracılığıyla tüm odalara ulaştırılan taslakla ilgili olarak ortak komisyon kurulmuş ve komisyon 10 sayfalık bir raporu MEB'na sunmuştur. Bakanlıkça hazırlanan yönetmelik taslağı;

*3452 sayılı yasa ile değişik 3194 sayılı İmar Yasası

*3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu

*3045 sayılı Tapu ve kadastro Genel Müdürlüğü'nün Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun

*3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Kanun

*İş güvenliği ile ilgili tüzük ve mevzuatlar ile birçok yasa ve yönetmelikler ile çalışmaktadır.

Teknik öğretmenlerin asli görev alanlarından uzaklaşarak proje, üretim ve kontrol sürecine girmesi amaçlanarak, tanımlarda "Ayrıca" sözünden sonra yapay eklentiler yapılmıştır.

Her türlü proje ve hesaplamaların yapılması, araştırma-geliştirme, ürün tasarımı, geliştirilmesi gibi önemli bir bilimsel teknolojik altyapıyı gerektiren ve esas olarak mühendislik hizmetleri arasında yer alan konular bir yetki sorunu olmaktan çok bir formasyon sorunudur. Düzenleme amacı taşıyan bir yönetmelik taslağının, ilgili teknik elemanın formasyonunu aşan yetkiler verme eğilimi

minde olması, piyasada verilen hizmetleri düzenlemekten çok nesnel temeli olmayan imtiyaz ve haksız uygulamalara zemin hazırlayacaktır. Bu nedenle ilgili meslek mensuplarına piyasada imtiyaz sağlama çabası içinde olan bir taslaktır.

Tekniker/Teknisyenlere fabrika kurma, proses tasarımı ve ürün kalite kontrolüne kadar varan yetkiler verilmeye çalışılmıştır. (Hatta hidroelektrik santrallerinin bile projelendirilme ve kurulması yetkisi verilmeye çalışılmıştır.)

Ülkemizde bilinebildiği kadarıyla 200.000'i teknisyen, 40.000'i tekniker, 5.000'i yüksek tekniker, 15.000'i teknik öğretmen olmak üzere 260.000 fen adamı bulunmaktadır. Ara teknik eleman kullanımı sanayinin tarımın vazgeçilmez taleplerinden birisidir. Halbuki taslak ile sanayinin ve tarımın ihtiyacı olan ara elemanlar ortadan kaldırılmaktadır.

Aşağıda verilen örneklerden de görüleceği gibi yönetmelik taslağında yer alan kavramlar bilimsellikten uzaktır. Hatta yönetmeliğin hazırlanmasındaki ciddiyetsizliği ve telaşı vurgulaması açısından çarpıcı örneklerdir.

Yönetmelikler bilindiği gibi yasa ve tüzüklerle konulmamış yeni kuralları koymak için değil, yasa ve tüzük hükümlerinin tersine çevrilmeksizin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla hazırlanır. Taslak bu açıdan yasa ile verilmemiş yetkileri, hiç bir ölçüte bağlı olmaksızın dağıtmaya yönelik bir çalışmadır.

Avrupa Birliği ile entegrasyon ve Gümrük Birliği'ne girme sürecinde bulunan ülkemiz için önemli ve geri dönüşü zor olan bu taslak ile planlı kalkınma süreci yerine yetki çatışmaları, haksız eşitsiz uygulamalar ve kargaşanın yer alacağı bir süreç başlatılmak istenmektedir. TMMOB raporunun sonuç bölümü ise şu şekilde oluşmaktadır;

Söz konusu yönetmelik taslağı ha-

zırlanırken konuya mühendis-mimar-şehir plancısı ile fen adamları arasındaki paylaşım savaşı olarak yaklaşılmamalıdır. Ülkemizin kalkınmasında ulusal servetin can ve mal güvenliğinin korunmasında ayrılmaz bir bütün olarak düşünülen, mühendis - mimar - şehir plancısı ve fen adamlarından oluşan TEKNİK ELEMENLERİN yetki ve sorumluluklarının belirlenmesinde, yetki ve sorumluluklar açısından tutarlı, ilgili meslek mensuplarının eğitim ve formasyonlarıyla uyumlu, mühendislik hizmetlerinin bilincinde ve bilimsel bakış açısına sahip uzman kişi ve kurumlarca yeni bir yönetmeliğin hazırlanmasına gereksinim olduğu açıktır. Çağdaş, bilimsel ve ülkemiz gerçeklerine uygun bir yönetmelik hazırlama çalışmalarına tüm bilgi, deneyim ve birikimimiz ile katkıda bulunmaya hazır olduğumuzu bildiririz.

YÖNETMELİK TASLAĞINDAN

TEKNİK ÖĞRETMEN, Meslek Lisesi, teknik lise ve dengi okulların mezunlarından aldıkları 4 yıllık fakülte veya yüksek okul seviyesindeki alanıyla ilgili teknik bilgi ve pedagojik formasyon ile orta dereceli mesleki ve teknik öğretim okullarında branşı ile ilgili alanda öğretmenlik yapmaya hak kazanmış, ayrıca sanayinin gereksinimlerini gören, yüksek teknolojiyi izleyen ve bilen, yapılan projeleri üretime dönüştürüp kontrol edebilen teknik kişiyi,

YÜKSEK TEKNİKER VE TEKNİKER, Alanındaki teknolojiyi ve teknoloji ilkelerini bilen, bunları projelendirerek eyleme dönüştürebilen, projeleri ayrıntılı olarak inceleyebilen, üretim ve imalat bu hizmeti düzenleyen birimi sevk ve idare ederek imalat ve üretiminin devamını sağlayabilen, işin gereklerine uygun makina, takım, teçhizat ve malzemenin teminini planlayabilen, malzemeyi seçe-

bilen, piyasa ile imalatı birlikte irdeleyebilen, alanıyla ilgili proje ve tatbikatı doğru olarak uygulayabilen, her türlü proje ve hesaplamaları yapabilen kişiyi,

TEKNİSYEN, Alanındaki teknoloji il-kelerini bilen, bunları eyleme dönüş-türebilen, projelerden ayrıntılı iş resmi hazırlayabilen, üretim ve hizmeti düzen-leyen ve devamını sağlayabilen, işin ge-reklerine uygun makina, takım ve mal-zemeyi seçen ve denetleyen, alanıyla il-gili işlem ve süreçleri doğru olarak çö-zebilen, üretimle ilgili pratik hesapla-maları yapabilen kişiyi ifade eder.

Görev ve yetkileri;

1. Her türlü elektrik iç ve dış tesisi, plan, proje, resim ve hesaplarının yapıl-ması, hazırlanması ve imzalanması işleri

Teknik Öğretmen : 2000kW (?V)

Yüksek Tekniker : 1000kW (?V)

Tekniker : 500kW (?V)

Teknisyen(Tek.Li.)(*): 25kW (400V)

Teknisyen(Mes.Li.)(*): 16kW (400V)

(*) Bağlantı gücü 25kW - 400V'a kadar olan ; elektromekanik, elekt-ropnömatik, elektrohidrolik ve elektrikli kumanda tesislerinin planlarını çizmek ve uygulamak.

2. Elektrik iç ve dış tesis yapım işleri

Teknik Öğretmen : 2500kW (?V)

Yüksek Tekniker : 1500kW (?V)

Tekniker : 750kW (?V)

Teknisyen(Tek.Li.) : 250kW(400V)

Teknisyen(Mes.Li.) : 150kW(400V)

3. İşletme ve bakım işleri

Teknik Öğretmen : 5000kW (?V)

Yüksek Tekniker : 2000kW (?V)

Tekniker : 1000kW (?V)

Teknisyen(Tek.Li.)(*): 1500kW(400V)

Teknisyen(Mes.Li.)(*): 1500kW(400V)

(*) 2250kW'a kadar olan tesislerin montaj bakım ve onarım işlerini yapmak.

4. Muayene ve kabul işleri

Kendileri tarafından yapılan tesislerin

muayene, bağlantı ve kabulü ile bakımı için gerekli işlerin tamamlanması.

*Bilgisayar Teknik Öğretmeni, Tek-nikeri ,Teknisyeni, görev ve yetkileri;

-Mikro işlemcisi kullanarak komple bir mikrokomputer sistemi kurmaya ve mik-roişlemci kullanımını endüstriye uy-gulamaya

-İstenilen özellikte digital devre di-zayn etmeye ve montajları ilgili ope-ratöre yaptırmaya (Bu yönetmelikle ara eleman kalmadığına göre operatör ta-nımı yapılmalıdır.)

-Mühendis ve teknikerlerin bul-unmadığı durumlarda; kurumun bil-gisayar sistemine geçişinde, sistemin geliştirilmesinde gerekli, donanım ve ya-zılımların neler olacağı konusunda he-saplama ve tasarımları yapmaya (Mü-hendise ne gerek var)

-Mikro işlemci kontrollü sistem dizayn etmeye.

-Basic, Pascal ve C dillerinde ist-enilen amaca uygun ve düzeyde prog-ram yazmaya.

(Bu dillerden başka program yaza-maz mı?)

*Uçak Elektrik Teknikeri;

-Her türlü elektrik iç tesis plan, proje, resim ve hesaplarının hazırlanması ve imzalanması (sınırsız)

-Elektrik iç tesisi yapım işleri (sınırsız)

-İşletme ve bakım işleri (sınırsız)

*Çay Teknolojisi Teknisyeni;

(Meslek Lisesi)

Çay ürünü ile ilgili her türlü makina, tesis ve teknolojiyi yapmaya, kurmaya, işletmeye (!)

*Deri Hazır Giyim Teknisyeni

(Meslek Lisesi)

Çevresi ile dil, din ırk, cinsiyet ve yaş farkı gözetmeksizin iyi ilişkiler kurması (!)

* Motor Yüksek Teknikeri;

Görevi; Her türlü motor yapımı, (!)

Sorumluluğu ;

- Yapmış olduğu motor bakımı ve onarımının tasarım ve üretiminden (!)

- İmar projelerini ve haritalarını yap-maya yetkilidir.(!)

* Hidroelektrik Santralleri Teknikeri;

- Hidroelektrik santrallerin plan ve projeye göre kurulması, çalıştırılması (!)

* Makina Teknik Öğretmeni;

- Makina konularında teknik rapor yazma ve projeler çizmeye, meslek ala-nıyla ilgili diğer işler yapmaya, ge-rektiğinde yaptırmaya (!)

* Makina Yüksek Teknikeri;

- Her türlü mekanik sistemlerin ve enerji dönüşüm sistemlerinin, gaz ve buhar türbinlerinin, nükleer reaktörleri, içten yanmalı motorların, soğutma, ısıt-ma, havalandırma sistemlerinin tasa-rımını, gelişimini ve üretimini yapmaya(!)

* İnşaat teknik öğretmeni;

- Bodrum kat hariç, 10 kata (10. kat dahil), toplam inşaat alanı 10.000 m2'ye kadar olan yapıların, 6 m'ye kadar kiriş mesnet açıklığı (5 m dahil) 5,5 m'ye kadar kat yüksekliği (5,5 m dahil) 500 kg hareketli yüke kadar MİMARİ, STATİK, plan, proje ve hesaplarını yapmaya, fenni mesuliyetini deruhte etmeye, uy-gulama ve kontrollük hizmetlerini yap-maya (!), limitleri aşan yapılarda yapının bulunduğu yer belediye sınırları içinde görevi yerine getiren mimar ve mühendis bulunmadığı durumlarda mimar ve mü-hendisin bütün görevlerini yerine ge-tirmeye (!)

*Radyo-TV Teknikeri;

Radyo ve televizyonla ilgili elektronik cihazların imali (!)

NOT: Parantez içi vurgulamalar ha-riç, tasarıdan aynen alınmıştır.

Emp Park

ELEKTRİK

**LAMP 83
Dekoratif Armatürleri
Yetkili Bayii**

EMP PARK ELEKTRİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
1374 Sk. No: 6/A Büyükşehir İşhanı 35210 Çankaya/İZMİR
Tel: (232) 425 41 69 - 441 20 85 Fax: (232) 441 95 98

YAŞKAR

MÜHENDİSLİK, ELEKTRİK-ELEKTRONİK
SANAYİ VE TİCARET LIMITED ŞİRKETİ

**Elektrik Mühendisi
YAŞAR KARAMANLI**

- ✓ Şalt Tesisleri
- ✓ Trafo Merkezleri
- ✓ Güç Kompanzasyonları
- ✓ Y.G. Enerji Nakil ve Dağıtım Hatları
- ✓ Fabrika Kuvvet ve Aydınlatma Tesisleri
- ✓ A.G. Hava Hat ve Yeraltı Kablolü Şehir Şebekeleri

ETÜD, PROJE VE MONTAJLARI

283 Sk. No: 20 Bornova /İZMİR Tel./Fax: 486 54 67 - 486 69 35

40. YILINDA DÜNDEN BUGÜNE TMMOB

1. GİRİŞ

Ülkemiz Cumhuriyetle birlikte, Osmanlı yönetiminden süregelen askeri te-mele dayalı kurumsal yapının, 1924 Ana-yasası çerçevesinde, sivil topluma dö-nüştürülmeyi amaçlayan uygulamaların ardından, sivil kurumlarına kavuşmuş-tur.

2. CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA MÜHENDİSLİK, MİMARLIK ÖRGÜTLENMESİ

Gelişen bir toplumsal etkinlik olan mühendislik ve mimarlık faaliyet alanında yasal ilk örgütlenme 1926 yılında Türk Yüksek Mühendisler Birliği'nin kurulmasıyla gerçekleştirilir. Bunu 1927 yılında kurulan Türk Yüksek Mimarlar Birliği izler. Yine aynı yıl kendileri de mühendis olan Çorum Mebusu Ziya ve Aydın Mebusu Mi-hat Beylerin önerisiyle yasallaşan 1035 sayılı "Mühendislik ve Mimarlık Kanunu" ilgili mesleklerin tanımlanmış yasal uğraş olarak kabulünde ilk adımdır. Yasanın gerekçesinde şunlar söyleniyor: "**Son zamanlarda, hiçbir sıfat ve selahiyeti olmadığı halde, mühendis ve mimar ismini taşıyanların türediği ve bunların başaramıyacağı işlere giriştikleri (sonuçta, memleketi zarara soktukları) görülmektedir. Bu kanunun kabulü... bu gibi türedilerin meydan almasına... engel olacak, hakiki mühendis ve mimarların itibar rüfvetinin çoğalmasına ve memleketimizde bir çok fedakarlıklarla tesis ve idame edilen meslek mekteplerinin hukuk ve haysiyetinin tanınmasına... binnetice hayat ve ser-vetimizin güvenli bir biçimde geliştirilmesine hizmet edilmiş olacaktır.**"

Görüldüğü gibi yasa, yetkinin, belirli bir eğitimden geçenlere tanınmasını zorlamakta, mühendislik ve mimarlık mesleklerini "rağbet ve itibarını" geliştirmeyi amaçlamaktadır.

1938 yılında; yetersiz bulunan 1035 sayılı yasa yerine, Nafia Vekaletince (Bayındırlık Bakanlığı) hazırlanan Başvekil Celal Bayar tarafından Meclise sunulan 3458 sayılı "Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun" yasalaşmaktadır. Bu yasanın hazırlanışı sırasında devrin Maarif Vekaletinin (Millî Eğitim Bakanlığı) görüş-

ünde ise Mühendis ve Mimar Odalarının kurulması gerektiği ileri sürülmektedir.

Bunu 1939'da Nafia Vekili Ali Fuat Cebesoy'a iletilen Mimarlar Birliği'nin "Türk Yüksek Mimar Odaları Kanunu" teklifi izlemektedir.

Halen de yürürlükte bulunan 3458 sayılı yasanın, mesleğe toplumda beklenen yer ve farklılaşmayı sağlamaya yetmemesi üzerine 1940'lı yılların ortalarından itibaren "Türk Yüksek Mimarlar Birliği" ve "Türk Yüksek Mühendisler Birliği" dernekleri, meslek alanını düzenleyen mevzuatın tartışılmasını başlatırlar, 1948'de yeni Odalar Kanunu taslağı, Yüksek Mimarlar Birliğince milletvekillerine ve ilgililere sunulur.

3. TMMOB'nin KURULUŞ ÖYKÜSÜ

1950'ler Türkiye'de mühendislik ve mimarlık hizmetlerine duyulan gereksinmenin görece artış gösterdiği yıllardır. Kentleşme, altyapı hizmetleri, baraj ve yol inşaatları ve sanayide kıpırdanma, mühendislik ve mimarlık alanlarının belirlenmesine ivedilik kazandırır.

1951 yılında Konya Milletvekili Himmet Ölçmen, varolan derneklere rağmen, gelişen teknolojinin ve meslek alanının düzenlenmesinin önemine değinerek ODA'lara duyulan ihtiyacı belirtir ve bir kanun teklifi verir. Mühendis Himmet Ölçmen'in teklifinde şöyle denilmektedir:

"**Bir çok memleketlerde mühendis ve mimarların iş hayatındaki muaffakiyetleri, karakterleri, iktisap ettikleri veya meslek prensiplerine uygunsuz hareketleri, kendileri tarafından kurulan cemiyetlerce en doğru olarak takdir, tesbit ve kontrol edilmekte...**"

Bunu 1952 yılında Gaziantep Milletvekili Süleyman Kuranel'in "Türkiye Mimarlar, Mühendisler Odaları Kanunu" teklifi izler. Teklifin gerekçesinde şunlar yer almaktadır.

"**Mühendislik ve Mimarlık alanları; bugüne kadar iş ve fayda, hak ve selahiyet ölçüleriyle planlaştırılmış değildir. Meslektaşlar, eserine ve cemiyete karşı vazife ve haklarını müeyyideleşmiş görmek huzurundan mahrum bulunmaktadırlar. Mühendis ve mimarlar, kendisi için yetiştirildikleri hayat ve ce-**

miyet karşısında himayesiz ve mu-rakebesiz bulunuyorlar...Pek sarıh çiz-gilerle ayırıldı olması lazım gelen bir mimar ile mühendisin iş sınırları bile birbirine geçmiş, hak ve selahiyetleri birbiri ile çatışmıştır...Pratik bazı tecrübelerinden cesaret alan teknisyenlerin de mühendislik faaliyetine imkan bulmaları, göz yumulmayacak zararlar meydana getirmektedir."

1951 yılında Meclis komisyonlarına gelen Odalar Kanunu, üzerinde iki yıl süren tartışmalar sonucu 1953'te Meclis'e sunulmuş ve 27 Ocak 1954 tarihinde Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ni kuran 6235 sayılı yasa, TBMM'de kabul edilerek Resmi Gazete'nin 4 Şubat 1954 tarihli sayısında yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

TMMOB Yasası'nın geçici birinci maddesi, o dönemde ülkemizdeki tüm mühendis ve mimarların, yasanın yayınlandığı tarihten itibaren iki ay içinde, Bayındırlık Bakanlığı'ndan alacakları birer beyannameli doldurarak ilgili Bayındırlık Müdürlüklerine ya da doğrudan bakanlığa vermeleri zorunluluğunu getirmişti. Geçici ikinci maddesi ise, yasanın yayınlanmasından itibaren bir ay içinde, Bayındırlık Bakanlığı'nın girişimi ile o tarihte faaliyette bulunan ziraat ve orman mühendislerinin de içinde bulunmak üzere mühendis ve mimar mesleki birliklerince gönderilecek ikişer temsilci ve Bayındırlık Bakanlığının tayin edeceği beş temsilciden oluşan müteşebbis heyet kurulmasını, yasanın yayımından itibaren üç ay içinde hazırlanacak Odalar Birliği Talimatnamesi'yle kurulacak odaların hazırlıklarını ve ilk genel kurul için gerekli işlemlerin bitirilmesi zorunluluğunu getirmekteydi. Yasanın yayımından itibaren altı ay içinde, o tarihte faaliyette bulunan birliklerin, genel kurullarını toplayarak üç kişiden az olmamak üzere kayıtlı üyelerinin yüzde beşi oranında delegelerini seçmesini ve Bayındırlık Bakanlığının bir ay içinde bu delegelere çağrı yaparak, TMMOB Birinci Genel Kurulu'nu toplamasını öngörmekteydi.

Müteşebbis Heyet, yasanın gerektirdiği tüm işlemleri tamamlayarak Odalar Birliği'nin 1. Genel Kurulu'nu 18 Ekim 1954 tarihinde Ankara'da DTCF salonlarında toplamış ve daha önce hazırlanan Odalar

Birliği Talimatnamesi, genel kurulca onaylanarak, yönetim kurulu seçilmiştir. TMMOB Yönetim Kurulu ilk toplantısında Yönetim Kurulu Başkanlığı'na Naim ŞUKAL'ı, İkinci Başkanlığa Orhan ALSAÇ'ı seçmiştir.

Bundan sonra, birlik bünyesine dahil, 10 uzmanlık dalında faaliyet gösteren Elektrik, Gemi, Harita, İnşaat, Kimya, Maden, Makina, Mimar, Orman ve Ziraat Mühendis Odalarının biri diğerini izleyen genel kurullarıyla TMMOB ve bağlı odalar oluşturulmuştur. (bkz.- tablo.1)

TMMOB'nin kuruluş amacı ve görevleri arasında tüm mühendis ve mimarları uzmanlık kollarına ayırmak, aynı kolda olanları bir oda bünyesinde toplamak, meslek üyelerinin hak ve yetkileri konusunda gerekli gördüğü girişimlerde bulunmak, meslek çıkarlarıyla ilgili işlerde resmi makamlara önerilerde bulunmak, meslekle ilgili tüm mevzuatı, standartları, teknik şartnameleri incelemesi yer almaktadır.

4. TMMOB'nin SEÇKİNCİ DÖNEMİ (1954-1965)

1955 yılı Nisan ayında yapılan 2. Genel Kurul'da 6822 üyeye sahip olduğu saptanan TMMOB'un 1959 yılında iç işleyişine ilişkin 7303 sayılı bir yasa değişikliği yapılır.

TMMOB için, 27 Mayıs Devriminin ardından, kabul edilen 1961 Anayasası'nın getirdiği düzenlemeler büyük önem taşımaktadır. 1961 Anayasası'nın 122. Mad-

desi'nde "Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir ve organları kendileri tarafından, kendi üyeleri arasından seçilir. İdare, seçilmiş organları bir yargı mercii kararına dayanmaksızın geçici veya sürekli olarak görevinden uzaklaştırılmaz. Meslek kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz." hükmü yeralmaktadır.

Anayasa böylelikle TMMOB'nin demokratik seçimli işleyişini ve idareden özerk konumlanmasını güvence altına alan hükümler getirmektedir.

Kuruluşunun onuncu yılında TMMOB 11 uzmanlık kolunda 17565 mühendis ve mimarı bünyesinde toplamış bulunuyordu. 10513'ü memur olan bu mühendislerin 1297'si yurtdışı okullardan mezun olmuşlardı.

Mühendis ve Mimar Odalarının ayrı tüzel kişilikleri olmasına ilişkin iki yasa teklifi 1966 ve 1969 yıllarında Meclise verilir. Fakat yasalaşamaz.

TMMOB'un kuruluş ve örgütlenme dönemi olarak kabul edebileceğimiz 1954-1965 yılları arasında mühendis ve mimarlar toplumun dar ve seçkin bir bölümünü oluşturuyordu. Toplumu yöne-ten planlayan kesimler arasında yer almalarına yetecek teknik bilgi ve beceriye sahiptiler ve uzmanlık gereksinimi ile sunum buna uygun bir ortam oluşturuyordu. Topluluğun yöneticileri de ülke yöneticileri arasında, Parlamento'da bu seç-

kinliğe paralel bir güç oluşturuyordu.

Ülkeyi yönetenler başta Cumhurbaşkanı olmak üzere örgüt toplantılarına sık sık katılıyor, görüşler alınıyor ve bunlar her düzeyde politikalarda yansiyabiliyordu. Hem üyelerin, hem de yöneticilerin sahip olduğu bu seçkin güç, örgütün "yükarıdan aşağı" etkililiğini yaratıyordu.

5. TMMOB'nin KİTLESELLEŞME DÖNEMİ (1965-1980)

1965'ler sonrasında özel yüksek okullar ile başlayan mühendis ve mimar sayısındaki büyümenin çeşitli nedenlerle artarak sürdüğü bilinmektedir. Ayrıca bu yıllarda yaşanan ekonomik bunalım sonucu, istihdam hacminin daralması da mühendis kitlesi üzerinde sayısal artış kadar etkili olmuştur. Hem mesleki uygulamaların hem de eğitimin sığlaşması, faaliyet türü olarak mühendisliğe atfedilen seçkinliği aşındırmış; mühendislik-mimarlık hızla kitle mesleği olma yolunda yaygınlaşmıştır.

Yavaş yavaş gerileyen toplumsal prestijleri 70'li yıllara gelirken ekonomik düzeylerini de belirler; kamuda çalışan mühendis ve mimarlar Personel Kanunu kapsamına alınırlar. Artık mühendis ve mimar toplumun tuzu kuru kesimlerinden biri olmaktan çıkmış "kaybedenler" arasına girmişlerdir. Bu koşullarda artan toplumsal hareketlilik, toplumun çeşitli kesimlerinde yaşanan hızlı siyasallaşma TMMOB'ni et-

TMMOB KURULUŞUNA KATKI KOYAN MÜHENDİS VE MİMAR DİSİPLİNLERİNİN İLK GENEL KURULLARI VE ÜYE DAĞILIMLARI

SIRA NO	TMMOB UZMANLIK DALI	İLK GENEL KURUL		ÜYE DAĞILIMI		
		YERİ	TARİHİ	KADIN	ERKEK	TOPLAM
1	Gemi Mühendisleri Odası	İstanbul	11 Aralık 1954	-	96	96
2	Mimarlar Odası	İstanbul	15 Aralık 1954	40	706	746
3	Makina Mühendisleri Odası	Ankara	18 Aralık 1954	-	902	902
4	İnşaat Mühendisleri Odası	Ankara	19 Aralık 1954	8	2363	2371
5	Maden Mühendisleri Odası	Ankara	20 Aralık 1954	-	313	313
6	Elektrik Mühendisleri Odası	Ankara	26 Aralık 1954	11	661	672
7	Orman Mühendisleri Odası	Ankara	30 Aralık 1954	2	613	615
8	Harita ve Kadastro Müh.Odası	Ankara	8 Ocak 1955	-	62	62
9	Ziraat Mühendisleri Odası	Ankara	15 Ocak 1955	41	692	733
10	Kimya Mühendisleri Odası	İstanbul	16 Ocak 1955	23	289	312
	TMMOB	Ankara	18 Ekim 1954	125	6697	6822

Tablo - 1

kilemiştir.

Bu çerçeve içinde genç ve dinamik mühendis ve mimarların örgütü TMMOB ile "idari" ilişkilerinde bir gerginleşme ortaya çıkar. "Siyaset yapıyor" suçlamaları ve "değiştirme" istekleri artar. 1971 yılında bazı milletvekilleri tarafından gerekçesinde "Odaların siyasetle uğraştığı ve üye olma zorunluluğunun çağdaş demokrasi anlayışına uymadığı" ileri sürülen TMMOB Yasasında değişiklik teklifi Meclis Başkanlığı'na verilir. Teklif ile kamu kesiminde çalışanların üye olamayacağı, özel kesimde çalışanların ise üyeliğinin ihtiyari kılındığı bir kurumlaşmaya gidilmek istenmiştir.

İki yıl kadar Meclis Bayındırlık Komisyonu'nda bekleyen tasarı hiç tartışılmadan bir kaç dakika içinde Millet Meclisi'nde onaylanarak Cumhuriyet Senatosu'na iletilir. Olay basında ve kamuoyunda geniş yankılara yol açar ve Senato'dan geri döner, yasalasamaz.

1973 yılında, yıllardan beri toplanamayan TMMOB Genel Kurulu toplanarak, köklü bir yönetim değişikliğine gidilmiş ve TMMOB bir bütün olarak örgütlü toplumsal muhalefet görevini etkin ve saygın bir biçimde üstlenmiştir.

1970'li yıllarda nicel büyüme ve mesleki formasyon derinliğinin yitirilmesi kitleselleşmeyi, ekonomik durgunluk ise siyasal yükselişi hızlandırmış; her ikisi de TMMOB'ni etkilemiştir. Sonuçta, TMMOB'nin en üretken dönemlerinin yaşandığı bu dönemde TMMOB ve bağlı odaların ülke gerçeklerine ilişkin saptama ve önerileri toplumda olumlu yankılar yaratarak, TMMOB'nin önemli bir ilgi odağı haline gelmesine etken olmuştur.

Kitleselleşme ve siyasallaşmaya bağlı olarak yükselen ve siyasallaşmış kitleler için anlamlı gelen bu "etkililik" 1980'lere yaklaşıldığında yerini göreceli bir gerileme ve 12 Eylül Askeri Darbesi ile açığa çıkan bir boşluğa bırakmıştır.

6. TMMOB'nin 1980 SONRASI

12 Eylül dönemi, tüm demokratik kurum ve oluşumlara yönelik sistemli ve zora dayalı önlemleriyle TMMOB ve bağlı odalarının örgütlülüğünü gerek çıkarılan anti demokratik yasa ve karameleriyle gerekse toplumda yaratılan psikolojik baskı yöntemleri yolu ile ciddi bir biçimde sarsmayı başarmıştır.

12 Eylül 1980'den sonra TMMOB'nin tümüyle kapatılması üzerinde de durulursa da hükümet bu konudaki tasarımı geri çeker.

TMMOB, benzer meslek kuruluşlarıyla

birlikte 1982 Anayasası'nın 135. Maddesi'yle yeniden düzenlenir.

Yeni düzenleme ile bu kuruluşların amaç ve görevleri yeniden tanımlanırken "siyaset yapamayacakları, siyasal partiler, sendikalar ve demeklerle ortaklaşa hareket etmeyecekleri" de hükme bağlanmaktadır. Anayasa kamu kurum ve kuruluşlarında "asli ve sürekli görevlerde bulunmayan" üyelik zorunluluğunu da kaldırmaktadır. 135. Madde, idarenin, idari ve mali denetimine tabi kıldığı meslek kuruluşlarının seçilmiş organlarının geçici veya sürekli görevden alınmalarını hükme bağlamaktadır. TMMOB artık organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen, bir kamu tüzel kişiliğidir.

Anayasa'nın 135. Maddesi uyarınca TMMOB Yasası'nda yapılması gereken değişiklikler 1983 yılı içinde çıkarılan 66 ve 85 sayılı kanun kuvvetinde karamemelerle gerçekleştirilmiştir.

Bugün 40 yıllık geçmişle toplumuzun en saygın kuruluşlarından birisi olan TMMOB, saygınlığı oranında güçlü örgüt yaratma olanaklarına sahip değildir. 12 Eylül hukukunun getirdiği kısıtlama ve engellemeler, geçen yıllar içinde bir türlü aşılammıştır. Çünkü, 12 Eylül hukuku yarattığı olumsuzlukların yanısıra, 80'li yılların başından beri toplumun her kesimine yönelik olarak sürdürülen ve bireyciliği öne çıkaran kültürel saldırılar, etkisini 200.000 dolayındaki mühendis ve mimar üzerinde de göstermektedir. Üyeler ile odaları, odalar ile TMMOB arasındaki bağ gittikçe zayıflamakta, saptanan bu soruna karşı etkin ve kalıcı bir çözüm bulunamamaktadır.

TMMOB'nin parasal kaynak girdisinde olduğu gibi bilgisel kaynak girdisinde de çok önemli sıkıntı ve sorunları bulunmaktadır.

Kurumsal olarak tüketilenden daha fazla kaynak sağlanamadığında insan-bilgi ve parasal kaynaklarının kullanımında organlar arası denge korunamadığında, örgütsel etkinliğin azalması, dağılıma ve güçsüzleşme kaçınılmaz olmaktadır.

Bu durumun getirdiği olumsuzluklara, ihtisas ayırımı konusunun yol açtığı uzmanlıklar arası anlaşmazlıklar, başka bir huzursuzluk kaynağı olarak eklenmektedir.

Günümüzün koşullarına yanıt vermeyen, 1938 tarihli Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Kanun ve 1954 TMMOB Yasası'nın değiştirilme çalışmaları hakkında TMMOB ve bağlı odalarda görüş ve öneriler hazırlanmakta, değerlendirilmeler yapılmaktadır.

melez yapılmaktadır.

7. TMMOB ÇALIŞMALARI VE ORGANLARI

TMMOB, sayıları 200 bini aşan üyelerini, bugün için uzmanlıklarına denk düşen 22 ihtisas odasına ayırmış bulunmaktadır. Birliğin ve odaların çoğunun merkezi Ankara'dadır.

Odalarda, üyelerinin dağılımını da gözeterek kurdukları şube, bölge temsilciliği, il temsilcilikleri ve mesleki denetim bürolarından oluşan bir örgütlülüğe sahiptir. Şube ve temsilcilikler büyük sanayi yerleşmelerinde yoğunlaşma gösterir. Ziraat ve Harita Mühendisleri Odaları her ilde alt birimi olan en yaygın örgütlü odalardır. İnşaat ve Makina Mühendisleri Odaları ise 40'ar bin dolayında üye varlıkları ile en çok üyeli odalar olma konumundadır.

Farklı mesleklerle mensup çok sayıda üyenin bir arada bulunduğu büyük işyerlerinde başlatılan "TMMOB İşyeri Temsilcilikleri" örgütlenmesi 1977-1978 döneminde 500 temsilciliği aşmışsa da bu sayı bugün son derece azdır.

TMMOB'nin en yetkili karar organı 1983 değişikliği ile iki yılda bir toplanan ve odaların meslekte on yıl kıdemli delegelerinden oluşan TMMOB Genel Kurulu'dur. Genel Kurul, ihtisasların eşitliği ilkesi uyarınca, her oda bir üye ile temsil edilmek üzere, Birlik Yönetim Kurulu'nu seçer. Ayrıca yıl içi etkinliklerinin ana hatlarını kararlaştıran Genel Kurul bütçeyi de belirler. TMMOB Yüksek Onur Kurulu ile Denetleme Kurulları da bu organ tarafından seçilir.

TMMOB ve odaları, çok sayıda ulusal kuruluşun yönetim ya da danışma organlarında temsil edilmektedir.

8. SONUÇ

1954'ten günümüze kırk yıllık TMMOB pratiği, özerk yapılanması ve demokratik işleyişi ile, altmışı yıllarda, sayıları son derece artarak yığılaşan mühendis-mimar varlığı birleşmiş, TMMOB'nin karakterini oluşturmuştur. TMMOB, kamu sektörünün hiyerarşik ve politik bağımlılık ilişkisinin ve özel sektörün kapalı çıkar ilişkisi çerçevesinin dışında kalarak bağımsız bir bilgi üretim merkezi, mühendis ve mimarların hayatın her alanında karşılaştıkları sorunları ve deneyleri birbirlerine ve ilgililere aktarabildikleri bir eğitim odağı olmuştur. TMMOB ortamının, ülke gerçeklerine ilişkin görüş ve önerilerinin bilimselliği ve ileri görüşlülüğü, zaman içinde kanıtlanmaktadır.

Tablo - 2

1994 YILI TMMOB ÜYE VE ÖRGÜTLENME DURUMU									
SIRA NO	TMMOB UZMANLIK DALI	KURULUŞ YILI	ÜYE DAĞILIMI			ÖRGÜTLENME			
			KADIN	ERKEK	TOPLAM	ŞUBE	BÖLGE TEMSİL.	TEMSİLÇİLİK	MESLEKİ DEN.GÖR.
1	Çevre Mühendisleri Odası	1992	362	391	753	1	-	2	-
2	Elektrik Mühendisleri Odası	1954	17780	645	18425	5	4	72	24
3	Fzik Mühendisleri Odası	1970	956	302	1345	-	-	2	-
4	Gemi Mühendisleri Odası	1954	1184	16	1200	1	-	-	-
5	Gemi Mak.İşl.Müh. Odası	1960	973	-	973	-	-	-	-
6	Harita ve Kadastro Müh. Odası	1955	3885	325	4210	5	5	121	-
7	İç Mimarlar Odası	1976	225	107	332	-	-	-	-
8	İnşaat Mühendisleri Odası	1954	40000	2500	42500	16	97	-	-
9	Jeofizik Mühendisleri Odası	1986	1107	190	1297	1	-	11	-
10	Jeoloji Mühendisleri Odası	1974	4683	787	5470	2	-	28	-
11	Kimya Mühendisleri Odası	1955	7799	7092	14891	5	-	11	9
12	Maden Mühendisleri Odası	1954	5804	350	6154	1	-	23	-
13	Makina Mühendisleri Odası	1954	-	-	40092	17	-	45	19
14	Metalurji Mühendisleri Odası	1970	1958	125	2082	-	2	2	4
15	Meteoroloji Mühendisleri Oda.	1970	-	-	392	-	-	-	-
16	Mimarlar Odası	1954	13672	8836	22508	13	3	32	-
17	Orman Mühendisleri Odası	1954	-	-	6109	7	28	63	-
18	Petrol Mühendisleri Odası	1970	659	38	697	-	-	-	-
19	Şehir Planlama Mim.Müh.Oda.	1972	772	738	1510	2	-	4	3
20	Tekstil Mühendisleri Odası	1992	449	214	663	6	-	-	-
21	Ziraat mühendisleri Odası	1955	-	-	14258	8	-	73	-
22	Peyzaj Mimarları Odası	1994	-	-	-	-	-	-	-

Kaynakça;

* Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi (Cilt: 6 Sayfa: 1581-1584)

* 35. Yıl TMMOB-EMO (EMO İstanbul Şubesi)

* TMMOB Birlik Dergisi (Sayı 10/1981)

* TMMOB Birlik Dergisi (Sayı 4/1982)

* Elektrik Mühendisliği Dergisi (Sayı 370-371/1989)

* TMMOB 1994 Genel kurul Çalışma Raporu

Enformasyon Teknolojisi ve Türkiye

I. Giriş

Bir ülkenin zihinsel, kurumsal ve mali kaynaklarını, ulusal teknoloji çıktısının nicelik ve nitelik düzeyini yükseltmek üzere seferber eden öneriler ve düzenlemeler bütünü, ulusal teknoloji politikasını oluşturur. Türkiye için bu yönde atılmış çok önemli bir adım, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun 3.2.1993 tarihinde dönemin başbakanı Sayın Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in başkanlığında yapılan toplantıdır. Bu toplantıda alınan tarihi kararlara göre, öncelik sırasıyla enformasyon teknolojisi, yeni malzeme teknolojisi, biyoteknoloji, nükleer teknoloji ile uzay ve havacılık teknolojisi, yetişilip egemen olunacak yeni teknolojiler olarak kabul edilmiştir. Yarattığı yeni ürünler, yeni iş ve istihdam alanları ile rekabet üstünlüğü sağlayan bu "yayılgan-jenerik" teknolojiler, belli bir üretim alanı ile sınırlı kalmayıp, ekonominin bütün sektörlerinde etkili olurlar ve kapsamlı sosyo-ekonomik değişikliklere yol açarlar.

Yayınım hızı, yeni ürün ve hizmet yaratma kapasitesi, mevcut üretim ile hizmeti geliştirici maliyeti düşürücü etkisi, uygulama alanının büyüklüğü ve nihayet istihdam üzerindeki etkisi enformasyon teknolojisinin günümüzün en etkin jenerik teknolojisi yapmıştır. Yalnız ekonominin değil, yaşamın tüm alanlarına girmiştir. Kuruldukları bilgi tabanları ile sınırlı olan eski teknolojilerin aksine enformasyon teknolojisi bilgi tabanını sürekli büyüterek kullanıcıya çevresini algılamada sınırsız sayılabilecek öğrenme kapasitesi sunmaktadır.

II. Çağdaş Teknolojiyi Yakalamak

Dünya ekonomisinin tarihsel pat-

lamalarının arkasında teknolojik devrimler bulunur. Örneğin tekstil sanayiindeki makineleşme birinci sanayi devrimini doğurmuştur.

1970'li yıllarda ise yeni bir teknolojik devrime tanık olduk. Mikroelektronik, bilgisayarlar ve telekomünikasyon alanındaki hızlı gelişme, bilgi işlem ve bilgi iletişimde önemli performans artışına yol açarak enformasyon teknolojilerini halen yaşadığımız sanayi devriminin motor gücü yaptı. 1987 itibarıyla, son otuz yıl içinde bilginin maliyeti her yıl %30 azalmıştır. Birinci sanayi devriminin başlıca ürünlerinden olan pamuklu dokuma için ise bu oran %3-4 olmuştur.

Eski teknolojilere dayalı geleneksel sanayileri ile ihracatlarını arttırmaya çalışan az gelişmiş ülkeler, bu gayretlerinin enformasyon teknolojilerinin yarattığı teknoloji açığı sonucu boşa çıktığını görebilirler. Çoğu Pasifik Bölgesi'nden bir grup ülke dışında, az gelişmiş ülkelerin büyük çoğunluğu bu açığı kapayamamakta ve dış ödemeler dengeleri sürekli olarak bozulmaktadır. İhracatın doyuma ulaştığı ülkemizde teknolojik rekabet ile dış ticaret arasındaki ilişkinin doğru kavranması bu nedenle önem kazanmıştır.

Bilim ve teknolojiadaki gelişmenin neden olduğu bir devrimden söz edilmesinin ardında, sanayide ve tarımda girdi olarak kullanılan bilginin neden olduğu üretimin artışı ve yeni istihdam olanakları yatmaktadır. Ekonomiye bakımımızı değiştiren bilgi teknolojilerini, eğer bu teknolojiler henüz yayılırken yakalayıp uygulama fırsatını kullanabilseydik, dünya teknolojisine daha kolay yetişebilirdik. Birinci sanayi devriminin öncüsü olan

1970'li yıllardan bu yana, dünya ekonomisi üretimi yükseltme sorunu ile meşguldür. Üretim sürecinde ortaya çıkan değişiklikler, çalışma hayatından kültüre kadar uzanan köklü değişiklikleri de beraberinde getirmektedir. Rekabet üstünlüğü sağlayacak olan üretimin yeni teknoloji tabanına oturması ile gerçekleşmektedir. Bu nedenle, başta enformasyon teknolojileri, jenerik teknolojileri kullanmak üzere gerekli toplumsal ve kurumsal düzenlemeleri siyasi kararlılık içinde becerdiğimiz ölçüde sanayileşmeyi başaracağız.

B.Britanya'yı sonradan yakalayan Almanya ve ABD, B.Britanya'nın dünya egemenliğine rağmen sanayileşebilmek için, dünya teknolojisine yetişmek anlamına gelen ve kendilerine özgü "sonradan sanayileşme stratejileri" uygulamışlardır. Henüz basit imalat aşamasını geçememiş olan az gelişmiş ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasında yer alan ve "yeni sanayileşen ülkeler" olarak tanınan G.Kore, Tayvan, Singapur, Brezilya ve Hindistan v.b. ise günümüzün sonradan sanayileşenleridir. Bu ülkelerin ekonomik başarılarını açıklamak için yeni teknolojilerine, egemenliklerine bakmak, bilim ve teknoloji politikalarını izlemek yeterlidir.

1970'li yıllardan bu yana, dünya ekonomisi üretimi yükseltme sorunu ile meşguldür. Üretim sürecinde ortaya çıkan değişiklikler, çalışma hayatından kültüre kadar uzanan köklü değişiklikleri de beraberinde getirmektedir. Rekabet üstünlüğü sağlayacak olan üretimin yeni teknoloji tabanına oturması ile gerçekleşmektedir. Bu nedenle, başta enformasyon teknolojileri, jenerik teknolojileri kullanmak üzere gerekli toplumsal ve kurumsal düzenlemeleri siyasi kararlılık içinde becerdiğimiz ölçüde sanayileşmeyi başaracağız.

Sonradan sanayileşen ülkeler, bu hedeflerine doğru yürürken, ulusal sanayilerini yeterli rekabet gücüne kavuşana kadar devlet eli ile koruyan ve destekleyen geliştirme/kalkınma planlarını işletmektedirler. Devlet müdahalesi, öncelikle yeni teknolojiyi ekonominin girdisi haline getirmek için yapılmaktadır. Araştırma-geliştirme, teknolojinin arzı ve difüzyonu ile teknolojik yenilenmeyi içeren ve kısaca bilginin ticarileşmesi diyebilece-

ğimiz bir süreç dizisi yaşanmaktadır.

Burada, yeni teknolojiyi kullanma etkinliği yanında, özümşenen teknolojiyi geliştirme ve daha üst düzeylerde üretilebilme yeteneğinin de kazanılması söz konusudur.

Yeni sanayileşen ülkelerde, başta bilgi teknolojileri olmak üzere, yeni teknolojiler için "ulusal teknolojik yenilenme sistemleri"nin kurulduğunu gözlemlemekteyiz. Üretimi üst düzeylere taşıma yeteneğini ifade eden bu sistem, sinai üretim ötesinde, ürün geliştirebilme ve tasarımıyla ilgili, yeni üretim yöntemi geliştirme faaliyetlerini destekleyecek olan yeni kurumları ve organizasyon yöntemlerini hizmete sokmaktadır.

Türk sanayii, teknoloji gereksinmesini kendi üretimi yerine başka ülkelerden transfer yolu ile karşılamaktadır. Ürün bazında olsun, üretim bazında olsun, yeniliğe yönelik teknolojik gereksinim genelde lisans alımı yoluyla sağlanmıştır. Sanayileşmiş ülkelerden gelişmiş makina ve donanım ile bunlara ait teknik destek alınarak yapılan dolaysız teknoloji transferi ile karşılaştırıldığında, lisans alımı ile gerçekleştirilen dolaylı teknoloji transferi teknoloji açığını kapatmakta daha az güvenilir olmaktadır. Lisans veren firmalar kendilerine yeni rakip istemeyeceklerinden, günü geldiğinde bu transferi kısıtlayacaklardır. Bu nedenle, lisans alımının mutlaka alınan teknolojiyi geliştirmeye yönelik bir sistemle desteklenmesi gerekmektedir. Sanayimizin rekabet gücü açısından çok sakıncalı olan bugünkü durumun nasıl değiştirileceği, bir ulusal teknolojik yenilenme olasılığının bulunup bulunmadığı ekonominin can alıcı sorusudur.

III. Enformasyon Teknolojisi ve Devletin Rolü

Enformasyon teknolojileri, insan-malzeme-makina arasında yeni iletişim olanakları yaratarak hem ekonomiyi hem de toplumu yeniden örgütlemektedirler. Yüksek teknoloji devriminden önce bir ülkenin sanayileşmişlik düzeyi, örneğin çelik üretimi ile ölçülürken şimdi bu ölçü bilgisayar kullanımı, bilgi işlem yoğunluğu olmaktadır.

Enformatik ürünleri, geleneksel sanayi ürünlerine göre çok yüksek bir katma değere sahiptirler.

Yeni doğan bir sanayi dalı olan yarıiletken üretimine OECD ülkelerinin yaptığı yatırım 1987 yılında demir çelik sanayiini ikinci sıraya itmiştir.

Enformasyon teknolojilerini, onların türevi olan esnek ve otomasyon teknolojileri, tabanını oluşturduğu yeni imalat ve organizasyon teknolojileri ve nihayet, gelişmelerinde doğrudan etkili olduğu yapay us, yeni malzemeler gibi karmaşık sistemlerle birlikte ele almak gerekir; ancak bu şekilde bilgi, konuşma, metin, resim, kaliteli ses ve hareketli görüntü iletimi, bilgi işlenmesi ve saklanması için yeniliklerin güçlü etkisini takdir edebiliriz.

Örnek alabileceğimiz, yukarıda adı geçen ülkelerin hükümet politikalarında,

- Enformatik sektörünün stratejik bir sanayi olarak kabulü,
- Geniş kapsamlı Ar-Ge desteği,
- Firmaların rekabet öncesi araştırma işbirliğine yönlendirilmesi,
- Stratejik sektörlerde yerli sanayi lehine iç pazarın korunması,
- Dolaysız ve dolaylı teşvikler
- Devlet alımının destekleme aracı olarak etkin biçimde kullanımı

- Verimlilik için büyük önem taşıyan rekabet ortamının geliştirilmesi fakat ülke sanayiinin bir hazırlık döneminden sonra uluslararası rekabete açılması, belli başlı politika kaygıları olarak yer almaktadır. Gelişmişlik düzeyini yakalama kapsamında uluslararası rekabete aşamalı olarak ve öncelikli alanlar saptanarak açılmak en sık rastlanan uygulamalardan birisidir. Devlet gözetiminde ve bir teknoloji planı dahilinde yürütülen bu uygulama, teknoloji arzı ile pazar talebi arasındaki karmaşık ilişkiyi bir bakıma ulusal sanayi lehine düzenleyen devlet regülasyonuna (denetimine) örnektir.

G. Kore hükümeti, 1969 yılında ilk Elektronik Sanayiini Geliştirme Planı'nı, bunun ardından da Ulusal Elektronik Sanayiini Teşvik Planı'nı kabul etmişti. 1981 yılında teşvik yasasını gözden geçirmiş, Elektronik Sanayi Teknoloji Düzeyi Yükseltme Planı'nı yürürlüğe koymuştur.

Japonya'nın öncülük yaptığı "teknopolis" yaklaşımında, sanayi ve akademik kurumlar belli yerleşim alanlarında iç içe toplanarak yüksek teknolojilerin gelişeceği kalkınma bölgeleri oluşturulmaktadır. Gittikçe çeşitlilik kazanan bu model, bir çok ülkede belli bir teknoloji uzmanlığına göre yapılandırılmış bölgesel kalkınma projelerine dönüşmektedir.

Firmaların ve ülkelerin rekabet öncesi araştırma ortaklığı örneklerinden bir tanesi "Avrupa Topluluğu EUREKA" programıdır. Bilgi teknolojilerinin yoğun

biçimde yer aldığı EUREKA projeleri endüstriyel araştırmaya dönük olup 13 ana sektör üzerinde odaklaşmıştır. Rekabet öncesi araştırma kavramı çerçevesinde konsorsiyumlar oluşturularak yürütülen çalışmalar arasında A.B.D.'deki SEMATECH firması sayılabilir. Amerikan yarıiletken sanayiini canlandırmak üzere federal devlet sanayici ortaklığı ile kurulan bu firma Japonlara karşı üstünlük sağlamak amacıyla taşımaktadır.

2000'lerin başında Japonya'nın başlıca yüksek teknoloji rakipleri arasına girmesi beklenen Çin'in dışında, Tayland, Malezya ve nihayet Vietnam'ın adı yeni "Asya Kaplanları" adayları arasında geçmektedir. Yanıbaşımızda küresel ekonominin yüksek teknoloji ortaklarından biri olmayı başarmış olan İsrail bulunmaktadır. Çok güçlü bir beyin gücüne sahip olan İsrail, enformasyon teknolojilerindeki etkinliğini tarıma uygulayarak geliştirdiği agro-teknolojisi ile çönlün gıda ihracatçısı olmuştur.

Öte yandan Brezilya, 1970'lerin başında yönetimin bağımsız bir bilgisayar tasarım ve üretim politikası izlemeye karar vermesi ile enformasyon teknolojilerine girdi ve bu alanda kısa sürede devlet öncülüğünde gelişti. Ancak 1980'lerin sonunda, gerek küreselleşme ve özelleştirme ile gelen politika değişikliği, gerekse ülkenin A.B.D.'nin ekonomik etki alanı içinde olmasının getirdiği sıkıntılar bu genç teknolojiyi yok olmanın eşiğine getirdi.

Verilen örnekler, enformasyon teknolojilerinin üretiminde ve kullanımında devlet politikalarının varlık nedenini özel-kamusal mülkiyet tartışmasından bağımsız olarak açıklamaktadır. Sözü Malezya başbakanının Scientific American dergisinin Ocak 1994 sayısındaki yazısından alıntı yaparak bağlayalım:

"...Çağdaş bilim ve teknolojiye dönük ileriye bakan bir toplum inşa etmek hedefimize, bağımsızlığımızdan bu yana sadık kaldık. ...Malezya, yüksek bir yetenek kazanmak istediği beş adet öncelikli alan saptamıştır. Bunlar, ileri malzemeler, otomasyonlu imalat, biyoteknoloji, mikroelektronik, enformasyon teknolojisi ve enerji teknolojisidir..."

IV. Türkiye'de Durum

Türkiye'nin halen yaşadığı ekonomik kriz, bir durgunlukla sonuçlanması olası yapısal bir krizdir. Kanımızca, üretimin ihmal edildiği ve sanayileşmenin ikinci plana atıldığı bir dönemin eseridir. Bu nedenle, sanayileşerek kalkınma düşün-

cesini yeniden ele alacağımız bir aşamada, krizden çıkış yolu ile teknoloji faktörü arasındaki ilişkiyi ciddi biçimde irdelemek zorundayız..

Osmanlı İmparatorluğu birinci sanayi devrimine ayak uydurmadığı için çökmüştü. Üçüncü sanayi devrimi diye de anılan yüksek teknoloji devrimi ise kendisine ayak uyduramayan Sovyetler Birliği'nin dağılmasına neden olmuştur. Bilgi toplumuna geçmemizi sağlayacak teknolojik yenilenme Türk sanayii bünyesinde hızla başarılmadığı takdirde mevcut sorunların çözümlerini bambaşka düzlemlerde aramak zorunda kalabiliriz. Örneğin, küreselleşme bağlamında Avrupa Topluluğu'na eşit hukukla katılma şansımız kalmayabilir.

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun yukarıda anılan kararları, enformasyon teknolojilerindeki ulusal çıktının düzey ve bileşimini yükseltmek üzere verilmiş direktiflerdir. Elde edilecek çıktı ise, ulusal üretimin girdisi olarak kul-

lanılacaktır.

Dış finans çevrelerinin de katıldığı ve halen süren "Türkiye'nin Enformatizasyonu" konulu bir tartışmada, ters bir yaklaşımla Türkiye'nin enformasyon teknolojisi girdisi öne çıkarılarak, ulusal teknoloji çıktısı ihmal edilmektedir. Enformatik sektörümüzdeki yetersiz üretim ve kullanım düzeyini gerekçe alan bu yaklaşım, rekabet üstünlüğüne sahip ülkelerde enformasyon teknolojilerinin kullanımı yanında, tasarım ve üretimlerinin de yapıldığını unutmaktadır. Yalnızca kullanımın hedef alınması durumunda, üretken ve yaratıcı olmayı unutmuş, zihinsel birikimden ve sınai girişimden vazgeçmiş, kısacası başkalarının kendisine bıraktığı ile yetinen bir ulus tablosu ile başbaşa kalırız. Oysa Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, geniş kapsamlı kalkınma çabası ile ağır sanayii belli ölçüde yakalamış bir geleneği barındırmaktadır. Bu köklü gelenek ile, enformasyon teknolojilerini yalnız hizmet sektörü ile sınırlı tutan görüş arasında cid-

di bir çelişki bulunmaktadır. Gerçek olan, güçlü bir ulusal sanayi olmadan hizmet sektörünün gelişmeyeceği; belli bir sanayi ve yatırım politikası ile destek lenmeyen enformasyon teknolojisi politikasının, üretkenliği ve yaşam standardını yükseltmeyeceğidir.

İzlenen resmi politikaların, enformasyon teknolojileri ile doğan tarihsel kalkınma fırsatını kaçırmamıza yol açacağından endişe duymaktayız. Genelde sanayileşmeyi belirsiz bir geleceğe erteleyen bu ekonomi politikalarında, öncelikli alanlardaki ulusal üretimin yönlendirilmesinde devlete düşen çok kritik rol unutulmuş görülmektedir. Öte yanda bilim, teknoloji ve sanayi bütünselliğinin bilincinde olan sanayileşme stratejileri, daha önce belirtildiği gibi, ilgili politikaların üretilmesi ve izlenmesine ait devlet rolünü her üç ekseninde ayrıntılı olarak hesaba katmaktadırlar.

Bir Suikastın TrajikomikÖyküsü

Cumhuriyet Gazetesi yazarlarından Prof. Dr. Toktamış ATEŞ'in 7 Eylül 1994'te kitaplarını imzalamak üzere gittiği kitabevine poşet içinde bırakılan zaman ayarlı bomba, kabloların yanlış bağlanması nedeniyle patlamadı. 16.30'da kitabevine gelip, 19.00'da ayrılan Ateş'i hedef alan bombanın patlama saati 17.27 idi.

Yazar ile birlikte kitabevinde bulunan yüze yakın okur da ölümün eşiğinden döndü.

Şimdi olay sonrası yetkili ağzların açıklamalarını dinleyelim ;

(8 Eylül 1994) Bir yetkili :

- Bombanın tahrip gücü çok yüksek, patlasaydı bina komple çöker, çevrede de büyük hasar meydana gelirdi.

(10 Eylül 1994) İçişleri Bakanı :

- Konuyu gazetelerden bugün öğrendim. Ankara'ya dönünce ilgileneceğim.

(12 Eylül 1994) Bir diğer yetkili :

Bomba etkisiz, içine konduğu boruyu bile patlatmaktan uzak.

Temel Topraklaması

Kaliteli bir temel topraklaması yapılması halinde binaya yıldırım isabet etse bile potansiyel düzenlemesi çok iyi olacağından binada adım gerilimi oluşmaz. Temel top-

raklaması, bina altına yerleştirilmiş bir levha topraklayıcı varmış gibi etkilidir. Bina tabanının büyüklüğüne göre de araya enine veya boyuna ilave şeritler yerleştirilebilir.

Avni Gündüz
Elektrik Mühendisi

Günümüzde konutlardan işyerlerine kadar her mekanda elektrikli cihazlarla içiçeyiz. Kullanıcı, sabit frekans, sabit gerilim ve güvenilir, yani kaliteli elektrik istediği gibi, izolasyon hatalarına karşı can ve mal güvenliğinin sağlanmasını da ister. Bunun için etkin bir koruma topraklamasının gerekliliğini biliyoruz. Proje ve hemen ardından inşaatların temel hafriyatları sırasında biraz çabıyla gerçekleştirilebilecek temel topraklamaları çok uzun bir süre, güvenle kullanılacak mekanları ortaya çıkaracaktır.

Topraklama elektrotları incelendiğinde; yere paralel bir levha ile aynı yüzeyi çevreleyen şerit iletken arasında çok fazla direnç farklılığı olmadığı gibi levha kullanarak biraz daha düşük direnç elde etmenin de ekonomik olmadığı görülmektedir.

Halka şeklindeki şerit iletkenlerin köşelerinden başlayarak uygun aralıklarla (elektrotlar arasında elektrot boylarının en az üç misli mesafe olması kaydıyla) topraklama elektrotları yerleştirilir ve bunlar da şeritlere irtibatlandırılır. En az iki yerden bağlantı uçları çıkarılarak daha sonra panonun konulacağı yere getirilir.

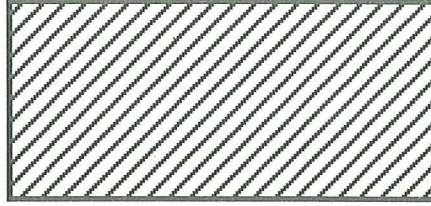
Şeritler temel zemini üzerine 10 cm. kalınlığındaki beton tabaka içine yerleştirilmelidir. Sistem, binanın demir aksamına da irtibatlanır ve bağlantı noktaları da kaliteli bir şekilde yapılabilirse hemen hemen sınırsız ömre sahip koruma topraklaması yapılmış olur.

Bağlantıların iyi yapılamaması halinde, beton içine yerleştirilen galvaniz şerit veya demir ile bunlara bağlanan açıktaki topraklayıcılar arasında, aynen bakır ve demir arasında olduğu gibi pil olayı meydana gelerek metal kaybına neden olur. Örneğin, böyle bir paralel bağlamada 1 mA'lık bir akım aksa yılda 10 gr. çelik kaybı olabilir. Zaten açıktaki kalmış topraklayıcıların eriyip parçalandığına uygulamalarda rastlanmaktadır.

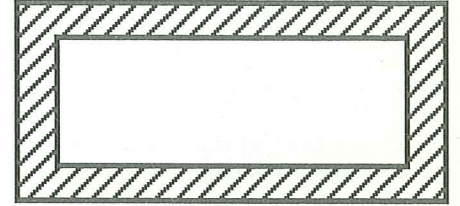
Konutlarda yaygın olarak koruma hattının su borularına bağlandığı görülmektedir. Son yıllarda plastik su borularının kullanılmaya başlanması ve bağlantılarda keten kullanılması iletkenliği olumsuz yönde etkilemektedir. Binalarda su ve elektrik hatları (boruları) yanında gaz, telefon, merkezi ısıtma, anten tesisatı gibi birbirleriyle kısmen bağımlı, kısmen bağımsız çok dallı karışık bir tesis or-

raklaması ile yapılabilir.

Kaliteli bir temel topraklaması yapılması halinde binaya yıldırım isabet etse bile potansiyel düzenlemesi çok iyi olacağından binada adım gerilimi oluşmaz. Temel topraklaması, bina altına yerleştirilmiş bir levha topraklayıcı varmış gibi etkilidir. Bina tabanının büyüklüğüne göre de araya enine veya boyuna ilave şeritler yerleştirilebilir.

$$R(\text{Plaka}) = 1/2 R(\text{Halka})$$

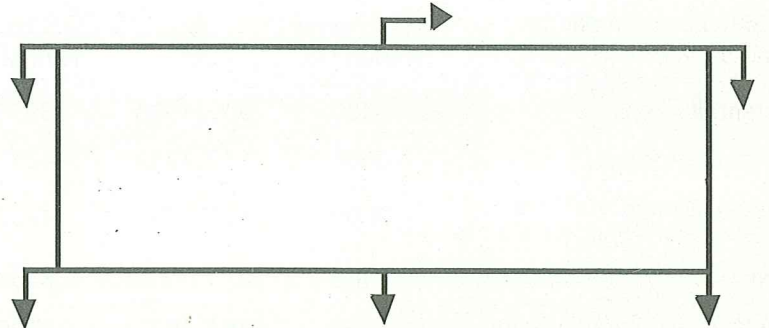
$$R(\text{Halka}) = \left(\frac{\rho}{\pi \cdot D} \right) \cdot \ln(8D/d)$$

- ρ : Özgül Direnç
d : Şerit Kalınlığı
D : Eşdeğer Daire Yarıçapı

Şekil : 1 Plaka topraklayıcı ile halka topraklayıcıların dirençleri

taya çıkmaktadır. Böyle yerlerde, elektrik tesisatında çıkabilecek arızalar nedeniyle tehlikeli temas gerilimlerinin meydana gelme olasılığı büyüktür. Yoğun şehir içi yerleşim merkezlerinde iyi bir toprak bulunamaması nedeniyle Potansiyel dengelemesinin sağlanması en iyi temel top-

Temel topraklamalarının gerekliliği ve getirdiği faydalar kullanıcıya iyi anlatılır ve hatta yapılması zorunlu hale getirilebilirse mühendislik uygulamaları bakımından önemli bir sorun aşılmış olabilir.

Şekil : 2 Elektrotların Yerleri

Elektriklendirmede Dağınık Devletçilik Dönemi (1940-1950)

O dönemde Avrupa Ülkeleri Enterkonnekte Şebeke kurma çalışması yaparak 380 kV enerji taşıma olgusu ile tanışırken, ülkemizin izlediği dağınık devletçi politikayla enerji sistemimizde üretimden dağıtımına bir karmaşaya neden olmuştur.

Ahmet BECERİK
Elektrik Mühendisi

Devletçiliğe uygun biçimde 1935 yılında hükümetçe benimsenen enerji politikası doğrultusunda, elektrik kesiminde kurulan ETİBANK, EİEİ v.d. kamu kuruluşlarına koşturularak 1938 - 1944 yılları arasında çıkarılan çeşitli yasalarla ayrıcalıklı yabancı ortaklıklar satın alınmışlar ve birer yıl sonra ilgili kent belediyelerine devredilmişlerdir.

Belediyeler kendilerine devredilen elektrik işletmelerini, yine devredilen tramvay ve havagazı işletmeleri ya da kendi kurdukları otobüs, su ve diğer işletmeler ile birleştirerek İETT, EGO, ESHOT, ESO gibi belediye işletmeleri kurdular. Bu durum elektrik üretim ve dağıtımında yeni sorunların gündeme gelmesine neden oldu. Çünkü belediyeler bu tür işletmecilik bilgisinden yoksun olduğu gibi, hizmeti etkinleştirecek parasal

güce de sahip bulunmuyorlardı. Oysa aynı tarihlerde demiryolu, telefon, kömür gibi dallarda ulusallaştırılan tesislerin bir kuruluş içinde toplandığı bilinmektedir. Elektriklendirmenin bir belediye hizmeti gibi görülüp yönetimlere bırakılması her yönden sakıncalı sonuçlar getirmiştir. Sanaide planlama çalışmalarının yapıldığı bu dönemde, enerji dağıtım tek elde toplulaştırılarak planlı bir biçimde yürütülebilseydi farklı sonuçlar alınabilirdi. Yerel gereksinmelerin karşılanması amacıyla ve kısa süreli görüşlerle elektrikleştirme çalışmalarının yapılması, kaynakların gereksiz harcanması sonucunu doğuruyordu.

O dönemde Avrupa Ülkeleri Enterkonnekte Şebeke kurma çalışması yaparak 380 kV enerji taşıma olgusu ile tanışırken, ülkemizin izlediği dağınık devletçi politikayla enerji sistemimizde üretim-

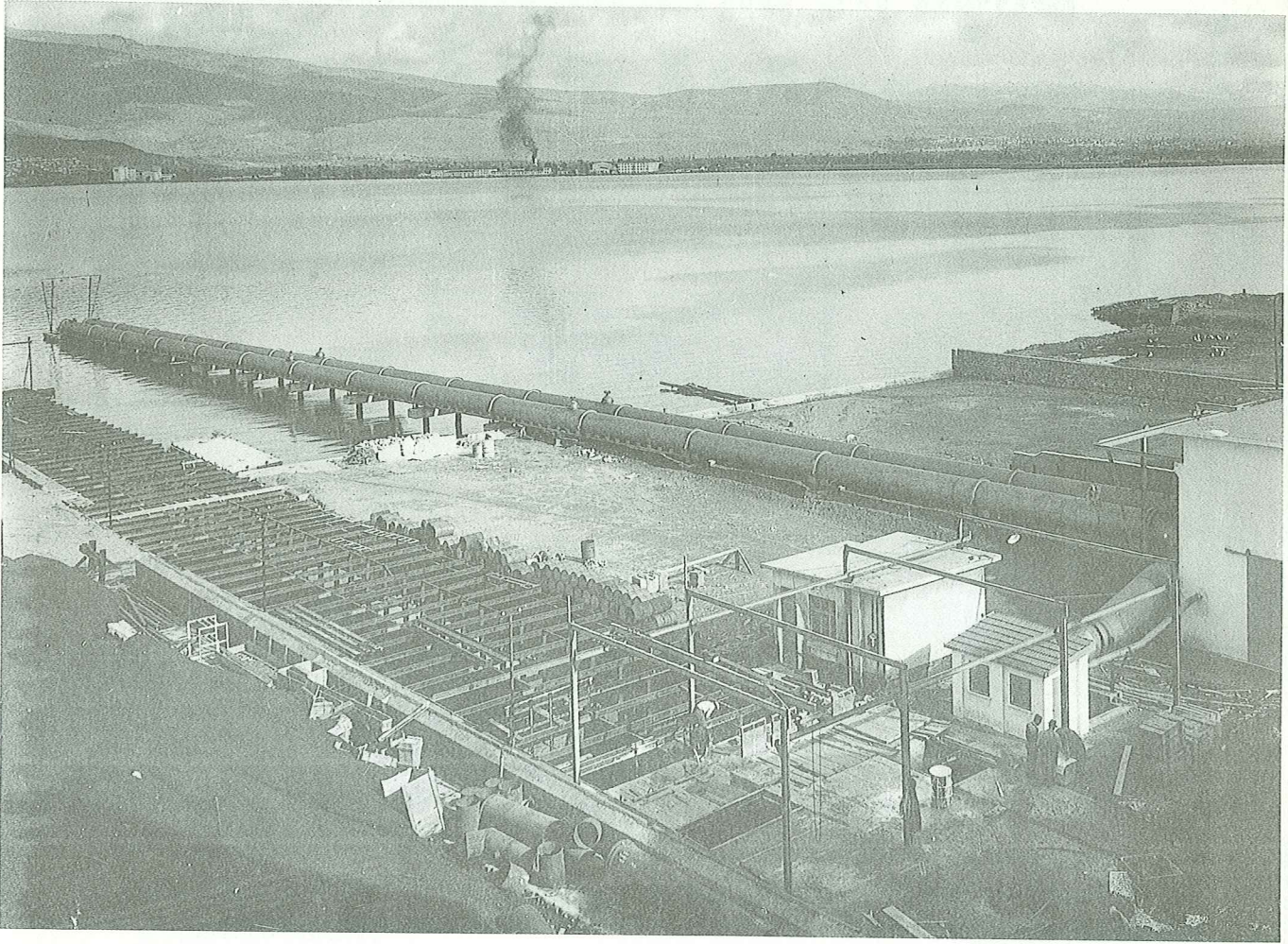
1940-1950 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'DE ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİNİN GELİŞMESİ

Yıl	Toplam Kurulu Güç (MW)	Toplam Brüt Üretim 10 ⁶ kWh	Nüfus Başına Düşen kWh
1940	217,0	396,9	22
1941	220,0	415,3	23
1942	226,7	408,3	22
1943	236,4	457,4	25
1944	242,0	496,1	27
1945	245,9	527,8	28
1946	247,5	562,7	29
1947	251,4	625,0	32
1948	305,5	676,4	34
1949	381,7	736,6	36
1950	407,8	789,6	38

Satın alınan ortaklıkla ilgili şehirler	Satın alma Kanun No.	Satın alma ile ilgili kanunun yayımlandığı Resmi Gazetenin	
		Günü	Numarası
İstanbul	3480	9.7.1938	3955
Ankara, Adana	3688	12.7.1939	4256
Bursa, Mersin, Balıkesir, Gaziantep, Tekirdağ, Edirne	3689	13.7.1937	4257
İzmir	4483	27.7.1943	5466
Antalya, Trabzon, Malatya	4596	24.6.1944	5739

den dağıtımına bir karmaşaya neden olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı sırasında, dış alımda karşılaşılan güçlükler nedeniyle motorin ile çalışan santrallerin üretimlerinin durdurulması, elektrik enerjisi üretiminde darboğaz oluşturmuştur. Karşılaşılan darboğaz ile özkaynaklara dayalı santrallerin kurulması gereği daha iyi anlaşılmasına başlandı. Düşük nitelikli taşkömürü, linyit ve su potansiyelinin elektrik enerjisinde değerlendirilmesi söz konusu olunca, bu tarihlere değin tüketim mer-

1943 yılında devletleştirilen İzmir Termik Santralı'ndan bir görünüş.

kezlerinde kurulan santrallerin, kaynakların bulunduğu yere kurulması ve enerjinin tüketim merkezlerine iletimi gerekmiştir. Bunu sağlamak amacıyla ETİBANK, EİEİ, Zonguldak Çatalağzı mevkiinde taşkömürü artıklarının yakıcağı bir termik santral kurulması işini ele almışlar. Ancak İkinci Dünya Savaşı bu tesisin gerçekleştirilmesini aksatmıştır. Savaş sonrasında ekonomik sınırlamaların ortadan kalkması üzerine proje yeniden ele alınmış 1948 yılında Türkiye'nin ilk bölgesel elektrik santrali olan 3 X 21,5 MW gücündeki Çatalağzı Termik Santralı işletmeye açılmıştır.

Santralin yıllık üretebileceği 400 milyon kWh'lık enerjinin tüketicilere ulaştırılması için yeni bir gerilim kademesine geçilmesi gerekmiştir. Santralin, Ereğli'ye kadar Zonguldak kömür havzasını ve Ka-

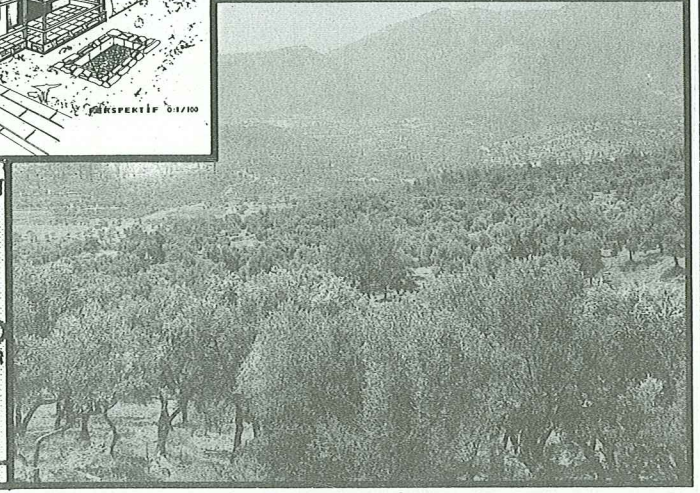
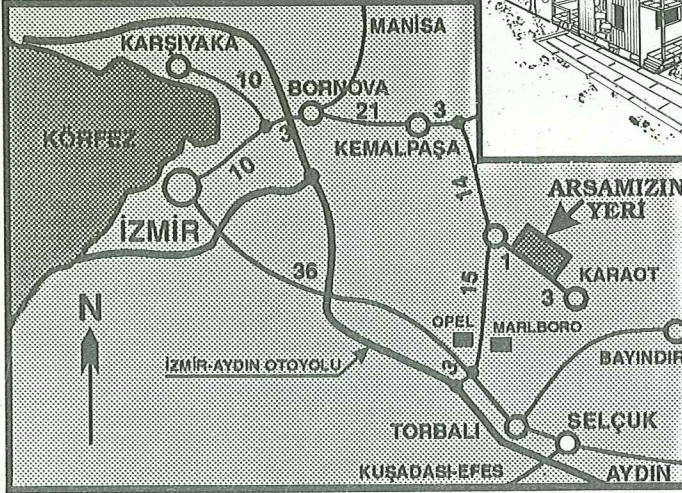
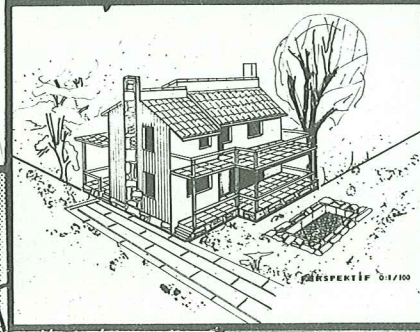
rabük Demir-Çelik Tesislerini 66 kV'luk hatlarla beslemesinin kararlaştırılmasında önemli bir sorun çıkmamış, ancak enerjinin Ereğli'den İstanbul'a iletiminde kullanılacak ve daha sonra yurt çapında gelişecek sistemin uzun yıllar ana iletim kademesini oluşturacak gerilim üzerinde, o günlerde elektrik enerjisi sektöründe görevli bulunan Etibank ve EİEİ anlaşmazlığa düşmüşlerdir. Etibank yeni gerilimin 220 kV olmasını isterken, EİEİ ise 110 kV'ta ısrar etmiştir. Bu yıllarda bir ABD firmasına yaptırılmakta olan elektrik sektörünün gelişmesi programı çalışmalarında, sistemin yüksek geriliminde kullanılacak ilk kademesi olarak 154 kV'un seçilmesinin uygun olacağı sonucuna varılarak, 154 kV'luk ilk tesis olan Ereğli - Ümraniye enerji iletim hattının montajına başlanmıştır.

1933 yılında belediyelere hizmet amacıyla kurulan BELEDİYELER BANKASI İl Özel İdaresi, köy ve köy birliklerini de kapsayacak biçimde 1945 yılında 4579 sayılı yasa ile İLLER BANKASI'na dönüştürüldü. Banka ilgili yerel birimlerin gereksinimi olan yerel dizel ve hidrolik santraller ve dağıtım şebekelerinin tesisi ile görevlendirilmiştir.

1950 yılında, yurdumuzun elektrik enerjisi açısından görünümü; 175 MW'ı 268 şehir santralında, 233 MW'ı 87 endüstri santralında olmak üzere toplam 408 MW kurulu güce dayalı 355 adet santralde 790 milyon kWh brüt elektrik enerjisi üreten, kişi başına elektrik tüketimi 38 kWh olan bir elektrik sistemi bulunmaktadır.

Doğa ile birlikte yaşam için ;

" KEMALPAŞA DAĞ EVLERİ "

- * Konak ve Karşıyaka'dan 45 dakikada ulaşabileceğiniz,
- * İZMİR-AYDIN Otoyoluna 18 km.
- * Kemalpaşa ilçesine, Opel ve Marlboro'ya 15 km. mesafede,
- * Üç yanı çam ormanı ile çevrili, üzüm bağları, zeytin ağaçları ve çeşitli meyve türleri ile örtülü,
- * Dağcılık ve av sporlarına uygun bir doğa parçası üzerinde,
- * Karaot Köyü insanları ile yakın komşuluk ve dostluk olanakları,
- * Net 600 m2 bahçe içerisinde, geniş teraslı, dublex dağ evleri,

ORTAK ALANLARDA ;

- * Yüzme havuzu,
- * Basketbol, voleybol sahaları,
- * Gazino, restaurant,
- * Çocuk oyun sahaları
- * Manzara ve piknik alanları,
- * Otopark ve diğer sosyal gereksinimler.

Cevat ŞAHİN
(Elk.Müh.)
BAŞKAN

Celal UTAN
2.BAŞKAN

Erdoğan ATALAY
MUHASİP

1718 Sk. No: 16 Daire: 303 (Deniz Sineması Sokağı) Tel: 369 97 69 Karşıyaka - İZMİR

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ HABER BÜLTENİ

•AYDA BİR ÇIKAR •ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ ÜYELERİNE ÜCRETSİZ YOLLANIR •YAYIMLANAN YAZILARDAKİ SORUMLULUK YAZARLARINA AİTTİR •ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ ADINA SAHİBİ: MUSA ÖZTUFAN •YAZI İŞLERİ SORUMLUSU: M.MACİT MUTAF
ADRES: EMO İZMİR ŞUBESİ 1337 SOKAK NO:16 KAT:8 ÇANKAYA-İZMİR TEL/FAX: 0.232.4893435 PBX
DİZGİ: EGEMEN PRINT TEL: 0.232.4222639 •YAPIM: AJANS ANKARA TEL/FAX: 0.232.4257861